

ՐԱՅՆԻԻՄԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ
ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՃԻԼՏ 2

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՅՈՒՆՎԱՐ 19, 1912.

ՆՕ 3

ՊԵՆՏԻ ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ՎԷԼԱՏԵԹ ՎԷ ԻԼԼԱՍ

Ճիւմէ գարիյունը քերամա Բապար. մըզ Յիսուս Բրիտտուն պու հէվմի վէլատէթինի թէպրիք էտէրէք տէրիզ, Շնորհաւոր Ծնունդդ հի Յայնսնոթիւն,» վէ փէք միւնասիպէթ իւզրէ պու վէլատէթ թէպրիքինի իլհամ թէպրիքի իլէ պիւլէշտիրիյորըլ: Յիսուսըն վէլատէթի իլէ իլհամըն փէք սըզը վէ հագիգի ալագասը վար տըր: Զտթէն հէր պիր տօղուշըն հաթթա հէր պիր մէվճուտըն մանա վէ գըլմէթի անըն պէյան էյլէտիյի իլհաւիլէթային օլունուր: Պիր ճէվհէրէ, պիր չիչէյէ եա պիր հալվանա, պիր զէրրէյէ եա պիր տիւնեայա եախսա պիր ճիւմէ ի չէմսիյէյէ պագտըղըմըզտա անտէքի հիւսն հա մագսէա, անտէ զահիր օլան հագիգաթ վէ գալփիտ աիգ գաթըմըզը ճէլպ էտէր: Հէփ պու չէյլէր՝ օ նէսնէլէրտէքի իլհամաթ տըր: Քէզալիք պիր չօճուզ տօղար: Օնա սալթ կիւզէլ, չիրին պիր վարըզ տէյու պագմայըզ, անճագ օնտա պիր թագըմ իհթիմալաթ կէօրիւր վէ անա օ իհթիմալաթ իչիւն հայրան օլուրըզ: Օ. նուն պագըլը պիզէ խապէր վէրիւր քի՝ օ պիւմէյէ վէ էօյրէնմէյէ պաշամըլ տըր,

պիր ազ սօնրա էթրափրնտաքի նէսնէլէրի վէ ատէմլէրի պիլէճէք, օնուն տիլի վէ սուտագլարը պիզէ խապէր վէրիւր քի, օ պիր ազտան իչիտիպ սէօյլէյէճէք, տիւչիւնիւպ նութգ էտէճէք տիր: Օնուն էլլէրի վէ ալագլարը իխթար էտէր քի, օ պիր ազ սօնրա եիւրիւլիւպ իչլէյէճէք, սէվտիքլէրինէ խրտմէթ էտիպ հագգը վէ վէ հագիգաթը իճրայա աճէլէ էտէճէք տիր: Ֆիքրիմիզ էօնիւնտէ պու քիւչիւք պէպէյէ տաիր պիր իսհալ վար տըր, օ իսհալ պու չօճուղըն մէվճուտիլէթ մագսէտիւնին թէճէսսիւմ էթմէսի տիր: Օ մագսէալէր վէ խրտմէթլէր իսէ պու չօճուղըն հայաթընտա Ալլահըն իլհամը տըր: Վէ իչթէ պու սօղուշտան տօլայը մէսէրրէթիմիզ օնուն իզհար էտէճէյի իլհամ իչիւն տիր: Հէր տօղուշ պիր իլհամ իզհարը տըր: Էկէր եէնի տօղան պիր նէրօնըն պէչիյի պաշընտա տուրանլար օնուն միւտտէթ ի հայաթընտա իճրա էթտիլի մէզալիմի տէ պէրապէր կէօրսէլէր խաի, օ գէման օ պէչիք պաշընտա մէսէրրէթ օլուր մը իտի: Օ վալիտէ վէ էվլատ գանըլա պօյանտաճագ էլլէր էօփիլիւր մի խաի: Մէվլուտլար իչիւն օլան մէսէրրէթ վէ թէպրիքեաթըմըզ օ տօղուշտա կէօրտիւլիմիլզ իլհամ իչիւն տիր: Ֆիլվագը

հէր պէպէսին տողուշունը թէպրիք էթ. տիյիմիդտէ տէմիշ օլույօրըղ, «Շնորհաւոր Յնունդ եւ Յայսնութիւն», եանի տօղուշ վէ իլհամ միւպարէք օլտուն :

Բեթլէհէմ եէմիյինին պաշնտա տուրուպ, օրատա գունտագլանմըլ օլարագ եաթան չօճուղու կէօրէնլէր եանի վալիտէսի, վէ խանտաքի միւտաֆիրլէր, պիր աղ սօնրա օրայը զիյարէթ էտէն չօպանլար վէ ալիմէր՝ պու չօճուղա պագըպ պիրիպիրլէրինի թէպրիք էթտիրլէրինտէ տէ օ տողուշտաքի իլհամ իչիւն թէպրիք էաիյօրլար իտի : Մարիամ մէլէյին քէնտինէ վէրտիյի վատը զիքը էտիյօր, Յովսէփ ըիյայը տիւչիւնիւյօր, չօպանլար կէճէնին սիւքիւթ հաւապընը սէմավի մագամլարլա էօթտիրլէն մէլայիքէ ճիւմհուրունուն լաթիֆ սէտասընը թէքրարլայօրլար իտի, ալիմէր իտէ փարլագ եղլաղըն վէրտիյի խապէրի տիւչիւնիւյօրլար իտի. վէ պու մասոււտա պիր Մէսիհ, պիր մէլիք, վէ սէմա իլէ զէմինի պարըշտըրան պիր Սէլամէթ Սէրտարը կէօրիյօրլար իտի : Ալլահըն պու իլհամը իլէ մէսրուր օլուպ պիրպիրլէրինի օ իլհամ իչիւն թէպրիք էտիյօրլար իտի :

Պու կիւն պիղ տախի խէյայըմըղլա 1900 սէնէ կէրիյէ Բեթլէհէմ եէմիյինէ կիտիպ, օրատա եաթան մասոււր կէօրէրէք, անըն օ թաշտան պէչիյի էթրաֆընտա պիրիպիրլէրիմիդի տողուշ վէ իլհամ իչիւն թէպրիք էտէրիլ, «Շնորհաւոր Յնունդ եւ Յայսնութիւն :» Լարին պիզիմքի անլէրիքինտէն չօգ ֆարգըլ տըր : Մնլար պիր պիչարէ պէպէք պաշնտա տուրույօրլար իտի, պիղ պէօյիւք պիր գահրամանըն եանընտա տուրույօրըղ, օնլար իւմիտ կէօրիյօրլար իտի, պիղ պիր էմրի վաղը էօնիւնտէ իղ, օնլար վէյլամպէրիք էտիյօրլար իտի, պիղ թարիխին իթմամընտա տուրույօրըղ, օնլար էսրար սէօյլէյօրլար իտի, պիղ էսրարը քէչֆ էտիյօրըղ : Եինէ

տէ իքիմիդլինքի ախի շէյ տիր, իքիմիդտէ տողուշ վէ իլհամ իչիւն մէսրուր օլույօրըղ :

Չօգ տէֆա պէպէքլէրին պէչիյինին պաշը ուճունտա թաշնըլան իւմիտլէր պիր աղ սօնրա պուրլթ կիպի զաիլ օլուպ կիտէրլէր : Տօղուշ վէ իլհամ պիրպիրլէրինի պուլմաղլար : Իլհամըղ էօմիրլէր հէփ օ իւմիտլէրի պօշա չըգարըլլար, վէ էօմրլէրինտէ Ալլահըն հագիպթլարընը, Ալլահըն իրատէթիւնի, Ալլահըն մագսէտլէրինի իճրա վէ իղհար էտէնլէր պէչէրիյէթ իչիւն միւպարէք տողուշար տըր : Իշթէ Յիսուսըն տողուշու պու նէվ պիր պէրէքէթ տիր : Պիղ պու կիւն իլէրիտի նամալլամ օլան պիր պէպէսին պէչիյի պաշնտա տէյիլ, անճուղ 33 սէնէլիք էօմրիւ իլէ, վէ 1900 սէնէլիք հայաթըյլէ տիւնեայա իլհամ կէօյլէրմիլ, վէ իլհամ վէրմիլ օլան պիր զաթըն հուլալունտա տուրույօրըղ : Յիսուսըն տողուշու վէ իլհամ էօյլէ պիր սուրէթտէ պիրլէշմիլ տիր քի, անլէրի արթըղ պիրիպիրլէրինտէն ալըրամայըղ : Պու տիւնեատա իլհամ վար իտէ, անըն էն միւքէմմէլ իղհարը Յիսուսըն էմրինտէ տիր, վէ անըն էօմրիւ անճագ իլհամ օլմաղը իլէ թէֆիւր օլանապիլի : Անըն պու տիւնեատա կէչիրտիյի 33 սէնէլիք միւտտէթէ պագ : Մնուն պիւթիւն հայաթը (Ինկիլիզլէրին տէտիյի կիպի) Կուս-Գօնըլլունէս եանի Ալլահ-իթթիւրը իլէ տօղուտըր, եանի օ հէր զէման Ալլահըն քէնտինտէ պուրունտուլունա վագըֆ տըր, վէ անըն հէր ֆիլիյի Ալլահըն իրատէթ վէ թէտպիրինին, հագիպթ վէ հայաթընըն իղհարը տըր : Օ վագթտան պէրու կէչէն շու 1900 սէնէ միւտտէթ զարֆընտա տիւնեաթարիխի, եանի անըն մէտէնիյէթ վէ թէրագըլ թարիխի, պու զաթըն հուլուրը իլէ թէնվիր օլունմըլ տըր : Օ տիւնեայա Ալլահը, առէմի վէ լայէմութուղու էօյլէ աղըղ պիր սուրէթտէ իլհամ էթմիլ տիր քի, պու կիւն էյէր պու իւլ շէյլէրի պիր

ատէմ՝ դապուլ էտէճէք իսէ՝ պու խու-
սուսլարտա էն եիւքէք թէսավլուրլարը
Գրիստոստան ալաճազ տըր : Պու միւնա-
սիպէթլէ (Փրօֆ. Պ. Փ. Պօոււնըն աթիաէքի
քէլավարըյէ հագիգաթը կիւզէլ րէսմ է-
տիյօր : Փրօֆ. Պօոււն Ամէրիգանըն եէթիշ-
տիրտիյի էն մէշուր ֆէյլէսուֆլարտան օ.
լուպ՝ կէչէն սէնէ վէֆաթ էյլէմիշ տիր)՝
Միւմաիլէյհ տէմիշ տիր քի , «Ասրը հա-
զըրըն էֆրեար վէ իւմիտի կիթտիքճէ Յի-
սուս Գրիստոսըն էթրաֆընա թօփլան-
մագտա տըր : Պէնի պէշէր արասընտա
զուհուր էթմիշ օլան տին միւէսիպլէրին-
տէն եալընըզ Յիսուս Գրիստոս չախի պիր
գուվլէթ վէ իլհամ մագամընտա պու
կիւնէ գատար եաշամագ իւզրէ տիր :
Տիկէրլէր կերիտէ սիսքէմլէր վէ շակիրա-
լէր պրագտըլար , քէնսիլէր իսէ էօլիւպ
կիթտիլէր : Անլէրին գուվլէթի քէնսի
զաթլարընտա տէյիլ , քէլամլարընտա իտի,
Յիսուսընքի իսէ պոււնուն թամմ աքօի տիր :
Անըն գուվլէթի քէնսի զաթընտա տըր :
Անըն տէաիյինտէն զիյատէ անըն զաթը
ատէմլէրէ թէէսիւր էտիյօր : Վէ օ պու
կիւն սաթ թարիլին օրթասընտա ատէմ-
լէրին կէօզիւ էօնիւնաէ տուրտուղու հալ-
տա , հէմ գալպլէրի թէֆթիշ էտիպ սըրը-
լարընը մէյտանա զօյան , հէմ տիւնեալը
հիւքմ էտէն , վէ անտէքի ֆէսատը թէվ-
պիլս վէ թապիր էտէն , հէմ խայրը իլ-
համ վէ թէշիլիգ էտէն , վէ շէրրէ մու-
գավէմէթ էտէնլէրի իրչատ էտէն , հէմ
պէշէրիյէթին խէլասընա իւմիտ էտէնլէ-
րին իւմիւտի վէ րէիսի օլան պիր զաթ
մագամընտա տուրուր :»

Պու զաթըն էօմրիւնաէքի իլհամ պաշ-
գա ատէմլէրին հայաթընտարի իլհամտան
չօգ ֆարգլը տըր : «Զիրա ուլուհիյէթին
հէր քէմալը ճէսէտճէ անտէ ոաքին» օլ-
տուղունտան , օ իլհամըն քէլամը
տըր : Պու սէպէպտէն Յիսուս հագգընտա
«Շնորհաւոր ծնունդ եւ Յայսնուքիւն»

տէտիլիմիզտէ տահա տէրին , տահա վա-
սի , տահա հագիգի վէ իլհաի պիր մէ-
սէրրէթլէ պիրիպլրլէրիմիզի թէպրիք է-
տէրիզ : Ե. Գ. Գ.

ԱՆՎԱԼԸ ՆԱԶԸՐԷ

Հայ-Գաթօլիք ճէմաւարք . — Թիւր-
քիատա պուլունան Հայ-Գաթօլիք ճէմա-
թը պու արատա պիր պիւհրան կէշիրմէք-
տէ տիրլէր : Իսթանպօլտա Գաթօլիք Փաթ-
րիգիսանէսի էօնիւնտէ շու կէչէն հաֆթա
զարֆընտա կէօրիւլէն մէնզարէլէր ֆիլ-
վագը ճիւմլէ էրմէնիլէրին գալպլինի միւ-
քէտտէր գըլմըշ տըր : Կէրէք ճէմաաթ ,
կէրէք Ազգ. Ժողով՝ Թէրզեան հագրէթլէ-
րինին Փաթրիգիյինտէն մէմուէն գալմա-
տըզլարընը միւթէնէվլի թարիգլէր իլէ
պէյան էյլէտիքտէն սօնրա , տահա միւ-
մաիլէյհին օ մէվգիտէ տուրմագտա խորար
էտիպ , հաթթա ճէմաաթընա գարչը հիւ-
քիւմէթ վէ ժանտարմալար մարիֆէթիյլէ
մուգավէմէթ էթմէսի ֆիլվագը փէք զարիպ
պիր վագըա տըր : Թէրզեան հագրէթ-
լէրի քէնսիսինին րուհանի մէմուրիյէթի
իչիւն քիլիսէսինին րէիսի օլան Փաթիա
հագրէթլէրինին մուավէնէթինէ իլթիճա
էտէրէք անտէ տայանըպ տուրապիլիւր
իսէ տէ , Փաթրիգիյի ճէմաաթ թարաֆըն-
տան վէ ճէմաաթ իչիւն իֆա էտէ-
ճէք օլտուղու հալտա անլէրին րէյի-
նէ իլթիպա էթմէսի զարուրի տիր :
Արթըզ իսթիպտատ սիյասիյաթտա , վէ
սաիր տաիրլէրտէ թէճվիլ էաիլէմէսիյի
կիպի , քիլիսէտէ տախի անա միւսաաաէ
էտիլէմէյէճէյի պէտիհի տիր : Վէ Թէրզի-
եան հագրէթլէրի ճէմաաթըն րէյինէ րաղ-
մէն քիւրսիւսիւնտէ օթուրմանըն եօլունու
պուլսա պիլէ , օ քիւրսիւտէ ֆաիտէյի օլ-
մաաը արթըզ իսթամ պուլմըշ տէյու
սայըլմալը տըր : Պու նէվ ալանի մէմու-
րիյէթլէրի ճէմաաթլարըն րէյինէ գարչը
զապթ էտիպ անտէ ալագ սիւրիւտէրէք

տուրմագ ֆախտէ էթմէզ: Բեա՛շքի Թեր-
ղիյան էֆ. Փրօթէսթանլարըն Ազգապետա-
րանընտան պիր տէրսի իպրէթ ալսա իսի:
Պու կիւն 3 սէնէյի միւթէճապիզ պիր
միւտտէթտէն պէրու Ազգապետիք քիւր-
սիւսիւնտէ Փրօ. ճէմաաթըն ըէյինէ գարչը
օլարագ օթուրմանըն եօլունու պուլմը
օլան զաթ՝ օ վագթտան պէրու ճէմաաթա
ֆախտէյի օլմագտան ֆարիզ օլմուշ, վէ
ֆազլա օլարագ օ ճէմաաթըն նիշէ հու-
գուզլարընըն զայ օլմաընա սէպէպ օլ-
մուշ տըր: Վարչակաւն եա Երեսփոխա-
նակաւն Ժողով պուլունմաաղընտան,
Պայպլ-Հառուտա միւսթէֆի ազգապետ էֆ.
նին իսթիճար էթտիյի օտո՝ անճագ շախ-
սի պիր օԲիւ մագամընտա տուրույօր,
քեաթիպինին օրատա պիւթիւն կիւն պօշպօշ
օթուրմաընա խրամէթ էտիյօր: Վէքլի
պուլունաուղու ճէմաաթըն ըէյինի անլար
անլամազ օ մէվգիաէն չէքիւմէք, վէ եէ-
րինի ճէմաաթըն ինթիսապ էթտիյի պիր
քիմսէյէ վէրմէք քէնտիտի իշիւն՝ վէ ճէ-
մաաթ իշիւն պիլաշիւպէ տահա էյի օլաճագ
իսի: Պու կիւն Թերղիյան հազրէթլէրի տէ
ախի միւշքիլ էօնիւնտէ պուլունույօր: Լ-
կէր շայէտ փօլիա զուլվէթի եա Ժան-
տարմա սիւնկիւլէրի եա Բօմա կոնիդսի-
լարը վասըթասըյու օ քիւրսիւտէ գալ-
մագտա տէվամ էթտէ պիլէ, խրամէթի
ֆախտէյի օլմայաճագ վէ քէնտիտինէ չէ-
րէֆ կէթիւրմէյէճէք տիր:

Պուշօ Է.Ա.նիւն նուքզը.— Մէճլիսի
Մէպուսանըն 34իւնճիւ իճթիմարնտա՝ 35
ինճի մատտէնին թատիլի մէսէլէսինէ տաիր
ճէրէյան էաէն միւզաքէրէտէ՝ Պուշօ Էֆ.նին
իրաս էթտիյի նութգուն խիւլասաը տըր:
«Սատրազամ փաշա՝ թատիլ թէքլիֆինի
աաի պիր մէսէլէ կիպի թագաիւմ էթտի:
Գանուըն Էոասիտէն պիր մատտէնին թա-
տիլի մութլագա 3տէ 2 էքսէրիյէթլէ էն-
ճիւմէնէ հէվալէ օլունմալը իսի: ... Պէն

պիր տտէմին իսթիպտատընտան, զուլ-
մուհաան գօրգմամ, եալընըզ մէճլիսին
զուլմ ու իսթիպտատընտան գօրգարըր:
Պու մատտէ պիր տէֆա տահա թատիլ
օլունտու: Օ վագթ, Ապտիւլ Համիտ՝ Ա-
լաթիւնի քէշկիւնտէ մահպուս իսի. տէմէք
տիր քի, ճէտան գօրգարագ թատիլ էթ-
մէտիք: Էմին օլունուզ քի, եալընըզ պիր
ատէմ քէնտիտինէ թարաֆտար պուլմա-
տըզճա պիր չէյ եափամազ, էկէր Համի-
տին էթրաֆընտա ֆէնա առէմէր օլմասա
իսի, օ պու գատար զուլմ էտէմէզ իսի:
Պէնի նէ իլէ թէէմին էտէպիլիւսինիլ քի,
փատիշահըմըզըն եանընտա պունտան «ճե-
րա տա ֆէնա առէմէր պուլունմայաճագ
տըր: Օ զէման, իսթիպտատ գօրգուսույլէ
էսքի գանուընու թատիլ էտէնլէր՝ պու կիւն
օ գանուընու քէնտիլէրինէ խրամէթ էթ-
տիրմէք իշիւն թատիլ էթտիրմէք իսթէ-
յօրլար: Տիւնեա, նիթէքիւմ «Ֆէլէք» տէ-
յօրլար, չիւնքի տէօնէր, տէօնաիւ: Սիլ տէ
(Իթթիհատճըլարա խիթապէն) պիլմէլի ի-
տինիլ քի, մէճլիսի Մէպուսան եալընըզ
սիլաէն իպարէթ տէյիլ տիր: Իշթէ իշ
քէնտի ալէյնլէրինէ տէօնտիւ: Ղալիպա,
պունա Արասլաճատա «Մէն տագգու տուգ-
գա» տէրլէր: Փատիշահըմըզըն իքի սէնէ
էվլէլ իմզա էյլէտիլի թատիլին պու տէ-
ֆա աքսինի իլթիլամ էթմէսինէ սէպէպ
նէ՞ տիր: Պու թէքլիֆէ հէր քէս՝ «Աճէպու
փատիշահըմըզ տա մը պօզուլտու, իս-
թիպտատա սօղըր՝ մը կիտիյօր,» տէյու
պիր թէրէտաիւտէ տիւշէրլէր: Սաիտ փա-
շա՝ «Պու ֆէսի հագգընը չիմսի իսթիմալ
էթմէյէճէյիմ» տէյօր, պիր տէ հարպ զէ-
մանընտա մէճլիսին թաթիլի լազըմ կէլ-
տիլինի պէյան էտիյօր: 1293 թարիխինտէ
տէ, Ապտիւլ Համիտ մէճլիսի թաթիլ էթ-
տիլի զէման հարպ վար իտի, նէթիճէ իսէ
մալիւմ: Պազը զաղէթալար՝ մէճլիս պօզու-
լույօր, մէզարա սօղըրու կիտիյօր տէյու
եազրյօրլար: Պու սէօզլէր ալըպ տըր, պի-

զիմ շախարհը քուչիւք իսէ տէ, հէյե-
թիմիզին գըյմէթ ի մանէվիյէի փէք պէօ-
յիւք տիր: Պու գատար մուհիմ շէյլէր,
Պիւտճէ, Բէթի, Որնուլուալուգ, Թարապ-
լուսը Ղարպ, Բիւրտիւթան վէ զարի մէ-
սէլէլէր վար իքէն, նի՛չիւն պու մատտէ
պու գատար վագթըմըզը զայ էտիյօր:
Իքի ալտան պէրու իշ կէօրմէտիք...: Թա-
րապլուսը Ղարպ մէսէլէսի մութլագ տա-
լէյհիմիզտէ՞ մի նէթիճէլէնէճէք քի, Սաու-
րազամ պիզի տաղըթմագ իսթէյօր: Ա-
լէյհիմիզտէ իսէ՛ զարարըմըզ նէ՞ գատար
օլաճաղ, պունլարը անլա՞մայալըմ մը: Էվ-
վէլա եէնի Ֆիրը իլէ մէմլէքէթի խտարէ
էթմէք իսթէտիւնիզ, սնրա տա Խալամիյէթ
վէ մուհաճիրէթ մէսէլէլէրի չըգարալընըզ,
չիմաի տէ հուգուգը փատիշահի մէսէլէ-
սինտէն պահա՞ էտիյօրսընըզ, պունլար տրամ
փէրտէլէրի տիր...: 103 մէպուսիլէ հիւքիւ-
մէթ ֆըրգասը օլաճաղսընըզ, պունու հիւ-
քիւմէթ տէ կէօրաիւ էհալի տէ կէօրաիւ,
նէ եափսանըզ նաֆիլէ տիր:»

Այմանխասա ինթիխապաթ. — Պու
կիւնլէրտէ Այմանխատա փարլամէնթօ իչիւն
մէպուսլար ինթիխապ էտիլմէքտէ տիր:
Պու ինթիխապը ճալիպի տիզգաթ էտէն
խուսուսլարտան պիրի չու տըր քի, ինթի-
խապ միւնասիպէթիյլէ իրատը նութգ
էտէնլէրտէն չօլը Խնկիլթէրրայա հիւճիւմ
էտիյօրլար, խուսուսա Խնկիլթէրրանըն Մա-
րօզ մէսէլէսինտէ իթթիխաղ էյլէտիյի
մէպէք իչիւն անը մուտիսէլէ էյլէմէքտէ
տիրլէր: Խնկիլիզլէր պու մուսիսէլաթա
չօզ էհէմմիյէթ վէրմէյօրլար իսէ տէ, պու
ինթիխապըն Խնկիլիզլէր իլէ Ալմանլար ա-
րաւընտաքի ալագայա սըզը պիր միւնա-
սիպէթի պուլունսուղունու զանն էտիյօր-
լար, անըն իչիւն ինթիխապ մէսէլէսինի
քէմալը մէրագ իլէ պէքէմէքտէ տիրլէր:
Տիկէր Թարաֆտան Խնկիլիզ մաթպուաթը՝
Ալմանիա իլէ Խնկիլթէրրանըն արաւընտա

մէվճուտ պուլունան ըէգապէթի Թախֆիֆ
էյլէմէք վէ պիր իթիլաֆ մէյտանա կէ-
թիրմէք իչիւն թափսիյէլէրտէ պուլունու-
յօրլար վէ Ալմանիանըն Խնկիլթէրրատան
մաթլուպու նէ իսէ, անը անլայըպ Խնկի-
լիզ շէրէֆինէ զիյան կէթիրմէյէճէք սու-
րէթլէ անա իճապէթ էթմէյի Թափսիյէ
էտէնլէր տէ վար տըր: Տէյլի Թէյէղրաւ
պու միւնասիպէթլէ տէյօր քի, «Պիր շէյ
պէլլի տիր քի, գանճա վէ հիսսիյաթճա
պիրի պիրլէրինէ պու գատար եաղըն օլան
իքի տէվլէթլէրին պիր հիւսնի իթիլաֆտա
պուլունմասը տէրհալ էվրօիա մէսէլէլէ-
րինին մէսլէքինի իալահ էյլէմէյէ սէպէպ
օլաճաղ տըր, վէ պէօյլէսի միւնասիա ահ-
վալ Թահթընտա Շարդի էվրօիապա պիզի
պէքլէյէն մէսէլէլէր տահա գօլայ հալլ
օլունապիլիլէր:» Մէգքիւր ինթիխապճա
տիկէր մուհիմ պիր մէսէլէ տէ փարլա-
մէնթօտա Սօսիալիսթլէրին թութաճաղը
մէվգի տիր: Կէչէն ինթիխապտա Սօսիա-
լիսթլէրին 3,259,000 ըէյի պուլունմուշ
տըր: Ալմանիատա փափափիլէրին ըէյի 22
միլիօն տըր: Սօսիալիսթլէր պու տէֆա
գա՛շ ըէյ ալապիլէճէքլէր վէ փարլամէն-
թօյա գա՛շ ազա թալին էտէպիլէճէքլէր,
մուհիմ մէսէլէ պունսուն իպարէթ տիր:

Անկիյօ—Այման միւնասիպէթի.— Սըր
Ֆրանզ Լասէլ Գրնթէմփօրէրի Բիլիւտէ
նէչր էթտիյի պիր պէնստէ Խնկիլիզլէր իլէ
Ալմանլարըն արաւընտա զուհուր էտէն սուի
թէֆէհհիւմիւն սէպէպլէրինտէն պահա է-
տիպ կէօսթէրմիշ տիր քի, էվվէլա Չինտէ
սօնրա Պաղտատ խաթթը մէսէլէսինտէ վէ
եինէ Պօէր մուհարէպէսինին պաշատըզը
վագթտա պու իքի տէվլէթլէր պիրի պիր-
լէրինէ մուխալիֆ մուամէլէլէրտէ պուլուն-
սուլար: 1900տէ Բուլղարիա գուվլէթլի
պիր տօնանմա մէյտանա կէթիրմէյէ գա-
րար վէրտիյինտէ պու Վագրա տախի պու
իքի տէվլէթլէրին պիրի պիրլէրինի եանլըշ

անըամալարընա սէպէպ օլտու : Զիրա պիր
թարաֆտան Ինկիլթէրրատա՝ Ալմանիա
քէնտի մէմլէքէթլէրինէ հիւճիւմ էտէճէք
տիր տէյու գօրգանլար վէ Ալմանիատա՝
Ինկիլիզլէրին քէնտիլէրին գուվլէթի պիր
տօնանմայա մալիք օլմաւընը իսթէմէյօր
տէյու տիւշիւնէլէր պուլունատու : Նիհայէթ
1904տէ Իթիլաֆը միւսէլլէս թէշքիլ օ-
լունտուգատ, նիշէ Ալմանլար պունը Ալ-
մանիա ալէյհիւտէ պիր իթթիֆադ ատտ
էյլէտիլէր : Պու իքի տէվլէթլէր արասընտա
պէօյիւք պիր մէսէլէ տէ միւսթամէրաթ
տավաօր օլտուղու աշիքեար տըր : Պու սէ-
պէպլէրի Սըր Ֆ. Լատէլ պիրէր պիրէր
թէնգիտ էտէրէք կէօսթէրիյօր քի, պուն-
լարըն հիշ պիրի տէ պու իքի տէվլէթ ա-
րասընտա մուհարէպէ հուսուլէ կէթիրէ-
ճէք մահիյյէթէ մալիք տէյիլ տիր : Խու-
սուսա միւսթամէրաթ (գօլօնի) մէսէլլէսին
էլէ ալըպ կէօսթէրիյօր քի, Ալմանիանըն
Աֆրիգատա, Զանգիպարտա, Զինտէ, Սու-
մուսա վէ սաիր ճիհէթլէրտէ գօլօնի էլաէ
էթմէսինէ Ինկիլթէրրա մանի օլմամըշ,
պէրաքս հէր պիր սուհուլէթի վէրմիշ տիր,
վէ էլան Ալմանիանըն 1,028,000 միւր-
միլ միւսթմէլէքեաթը վար տըր : շու գա-
տար քի, Ալմանիա պու մէսէլլէ տիրէր
տէվլէթլէրտէն սօնրա պաշլամըշ օլտու-
ղունտան, պու կիւն Ալմանիա սէնէվի
պիւտմէսինտէ միւսթմէլէքեաթընա 1 միլ.
112,000 ինկ. լիրա թախսիս էտէրտէ տէ
անլէրտէն իրատ ալամամագատ տըր :

Փրոշսիս Բիլիսէսինսէ գէմանէփէր-
վէրլիֆ. — Կէլէն սէնէ զարֆընտա Փրու-
սիա միլլի քիլիսէսի քէնտի պէլլի չօպան-
լարընտան Տօգ. Եաթօյը հեռէսիկոս տէ-
յու իլան էտիպ իրզմէթինտէն ազլ էյ-
լէմիշ իտի : Միւմաիլէյհ՝ Ալլահըն ալէմի
մէվճուտաթտան աիշարըտա վիւճուտը
պուլունմատըղընը վէ կիւնտհ իշիւն Յի-
սուսըն քէֆարէթինէ լուզում կէօրիւլէ.

տիրինի, քէզա ատէմին էօլիւմիւզ օլմա-
տըղընը վէ պունա միւմասիլ պազը շէյլէր
թալիւմ էյլէմիշ իտի : Տօգ. Եաթօնըն տիւ-
լադի թէէսիրի վէ պիր չօպան մագամըն-
տա հիւսնի խըսմէթի հէր քէս թարա-
ֆընտան թագաւոր օլունմուշ իտի իսէ տէ,
քիլիսէ քէնտինի մէմուրիյէթինտէն ազլ
էթմէյէ մէճպուր օլմուշ տըր : Պու խու-
սուստա Ալմանիանըն իլմի իլահի մուալ-
լիֆէրի արասընտա էփէյի միպահատէ վու-
գու պուլմուշ վէ պազըլար քիլիսէնին պու
մուամէլէսինի թագապիհ էթմիշ տիրլէր :
Պազըլար մէսէլլէյի շու սուրէթլէ իֆատէ
էթմիշլէր քի, պիր ատէմին ախլուփի սիյրէ-
թի վէ լիէէսիրի փէք էյի օլտուղու հալաէ,
անըն պազը ֆիքրի գանըլարը իշիւն անը
քիլիսէնին մէմուրիյէթինտէն ազլ էթմէք
ճափ՝ մի տիր : Էլպէթ քիլիսէ կիթտիքճէ
հայաթա՝ իման իզարընտան զիյատէ է-
հէմիլլէթ վէրմէյէ պաշլամըշ տըր, լաքին
շու տա տահիհ տիր քի, պիր վալը պիր
քիլիսէնին հայաթի ատտ էյլէտիյի հագի-
գաթլարա ինանամուղ պիր հալէ կէշալք-
տէն սօնրա, քէնտինին օլ քիլիսէնին գու-
լազուղու մագամընտա տէվամ էթմէսի
խայրը օլմամալ : Վազատա պու խուսուստա
փէք իհթիյաթը պուլունմագ լազըմ տըր,
վէ նէ ատէմիլլէրի պիզտէն ֆարգըլ օլան
գանըլարը իշիւն Խրիսթիյանլըգ հուսու-
տունտան տիշարը աթմալը իզ, նէ տէ քիլի-
սէնին հայաթի թալիմլէրինի հէրեհէնի էֆ-
քիտրա գուրպան էթմէլի իզ : Քիլիսէ քէն-
տինին էսասի ատտ էթտիյի թալիմաթը
քէնտի կիպի տիւշիւնմէյէնլէրի թահգիր
էթմէյէրէք տէ մուհաֆազա էտէպիլիր :

Գօրէասու Խալաթիյանլըգ. — Մալիւմ
օլտուղու իւզրէ, պունտան պիր դաշ սէնէ
էվլէլ Գօրէատա պէօյիւք պիր ինթիպահը
րուհանի պաշլայըս, պիւթիւն միլլէթին
հայաթընա թէէսիր էթմիշ վէ փութփէ-
րէսթլէր սիւրի սիւրի Խրիսթիյանլըգ

գապուլ էթմիշէր իսի : Մէզքիւր մէմէ-
քէթի ճափօնիալըլար իշղալ էտէլիտէն
պէրու օրատա պազը տիկէր գուվէթլէր
տախի էհալինին հայաթը իւզէրինէ թէէսիր
իշլէթմէքտէ պուլունըլ տոր : էհալի սի-
յասի մէսէլէլէր իլէ տէ ուզըաշմաղա պաշ-
լամըլ օլուպ , էօնլէրինտէ թիճարէթ վէ
սէնտաթ տաիրէսինտէ եէնի մէյտանլար
աշըլըլ տըր : Թալիս ու թէրպիյէ իշինտէ
վէ մաթպուտաթտա եէրլիէր տախի իշ
կէօրմէյէ պաշլամըլ տըրլար , վէ նիշէ եէրլի
մուալլիմէր լէնտի իղթիտաըլըրընն մի-
սիճնէրլէրինէքինէ ֆաիզ օլուզուընը իտ-
տիա էտէրէք էճնէպիլէրին իթիպարընը
տիշիւրմէյէ պաշլամըլ տըրլար : Տիկէր
թարաֆտան ճափօնիալըլարն սիյասի գա-
պահաթլա միւթթէհիմ օլանլարը թաղ-
եիզ վէ թաղիպ էթմէլէրինտէն իղզապ օ-
լունարապ , վէ ճափօնիանըն Գօրէալը իշ-
ղալ էթմէսինէ Մ. Ամէրիգա միւստատէ
էթմիշ տիր տէյու տիւշիւնէրէք , Ամէրի-
գալըլար ալէյինտէ տէ նախօշնուտի հիսս
էյլէմէյէ պաշլամըլ տըրլար : Պու խուսու-
լար էհալինին նաղարը տիգգաթընը լու-
հանի վէ տինի մէսէլէլէրտէն ճիւմանի վէ
սիյասի թարաֆա ճէզպ էտիյօր տէյու
կէօրիւնէպիլիւր իսէ տէ , տիկէր թարաֆ-
տան էկէր պու եէնի գուվէթլէր հաքի-
մանէ պիր սուրէթտէ իտարէ օլունուր իսէ
անլէր Գօրէալըլարըն հայաթը միլիյէսինի
թէվսի էթմէյէ խըսմէթ էտէճէյինտէ տէ
շիւպհէ ճաիզ օլամուլ :

Կէչէն կիւն Հօֆ վափօրը տիւնետաա
էն պէօլիւք վափօրլարտան պիրիսի օլան
Օլիւնիիֆէ շարփըլըպ անտէ պիր լախնէ
աշմըլար : Մէհքէմէնին հազընտա վէրտիյի
գարարա կէօրէ գուսուր Օլիւնիիֆին գու-
լաղուզու օլան գափթանտա իսի :

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

ԳԱՓԻԹԻԻԼԱՍԻՕՆ ԵԱՆԻ ՈՒՀՈՒՏ Բ ԱԹԻԳԷ(*)

1.

Էճնէպիլէր թիւրքիա էհալիսինին մու-
հիմ պիր ունտուրունը թէշքիլ էյլէտիք-
լէրինտէն , անլէրին եաշատըղլարը ահվալ
վէ շէրաթի հազգընտա մալիւմաթտար
օլմազ տէյէր : Թիւրքիատա թէմէքքիւն
էտէն էվրօփալը եա Ամէրիգալըլար անճագ
աիտ պուլունտուզլարը հիւքիւմէթին ահ-
քիւմ վէ նիզամաթընա թապի տիրլէր :
Ինկիլթէրրա թէպատար Թիւրքիատա պիր
միւթթամէրէ (colony) թէշքիլ էտիպ ,
տաիմա Ինկիլիզ գրալընըն հիւմայէսինտէ
պուլունուրլար : Պուլարըն էվրատ վէ գիւր-
րիյէթի՝ վաթանլարընտան նէ գատար
ուզագ օլուրլարտա օլսուլար , Թիւրքիա
թօփրալընտա տօղտուղլարը իշիւն Թիւր-
քիա թէպատար օլմազլար : Անլէր՝ Ինկի-
լիզ գատը վէ ճիւրլէր թարաֆընտան՝
Ինկիլիզ գանուլարընտա թապի , Ինկիլիզ
մահքէմէսինտէ մուհաքէմէ վէ հիւքմ օ-
լունապիլիլէր : Թիւրքիատա աֆի վէճհիլ
Ալման , Ֆրանսըղ , Րուսիալը , Ամէրիգալը
վէ ախէր միւթթէմէտաին տիւվէլ թէպատ-
լարը , քէնաիլէրին խուսուսի ահքեմ վէ գա-
նուլարընտա թապի օլմազ իւզրէ գօշօնիլէր
թէշքիլ էտէրլէր : Պէօյլէճէ Թիւրքիատա
հիւքիւմէթ իշինտէ պիր թաղըմ հիւքիւ-
մէթլէր մէվճուա տըր : Հէր հանկը պիր
էվրօփա հիւքիւմէթինտէ պէօյլէ պիր ահ-
վալա թէսատիւֆ օլունմազ : Պու հալ տօղ-
լուտան գաշիթիւշաւիսիլըլարըն եանի
ուզուաը աթիգէնին , էսրի մուհէտլէ-

(*) Մարուֆ Սըր Էտուին Փիրա պու եազըն-
լարտա «Turkey and its People» սէրլէվալը պիր
քիթապ նէշը էթմիշ օլուպ , պու պէնտ օ քի-
թապըն 15ինճի պապընտան իգթիսլաա էտիլմիշ
տիր : Միւմաիլէյհ՝ չօգ սէնէլէրտէն պէրու Թիւր-
քիատա իգամէթ էթմիշ օլսուլունտան , մէմէ-
քէթիմիլին ահվալընտա քիտմիլէն վազըֆ պիր
գաթ տըր :

րին նէթիծէսի տիր : Թիւրքիա թէպաա-
սը օլմայանլարա Թիւրքիատա պիր մէվ-
գի ի միւմթազ վէ միւսթէսնա պախշ էյ-
լէյէն՝ իշթէ պու մուահէտաթ տըր :

Պունըն ապը վէ սուրէթ ի զուհուրու հագ-
գընտա պազը եանլըշ էֆքեարլար ճարի
տիր : Ուսումէն իստիա օլունտուզու իւզ-
րէ , մուահէտաթ Թիւրք Սուլթանլարընըն
ուլուվը ճէնապ վէ պառիթէթլերինին է-
սէրի օլուպ , թիճարէթի թէշվիգ մագ-
սէտիյլէ՝ էճնէպիլէրի Թիւրքիատա իգա-
մէթէ գանաըրմագ իշինն անլէրէ վերիլէն
իմթիյազլարտան իպարէթ տիր : Պազըլարը
տա պու մուահէտաթը միւթէճասըր էճնէ-
պիլէր վաարթուսըյլէ Սուլթանլարտան գո-
փարընն իմթիյազլար տա էտէրլէր : Պու
թասապիւրլարըն հէր իքիսի տէ եանլըշ
տըր , պիրինճիսի գըսմէն տօղլու , իքին.
ճիսի իսէ հագիդաթա թէքմիլէն մուխա-
լիֆ տիր :

Ղարպի միլլէթլէրէ վերիլէն մուահէ-
տէ-իմթիյազաթընըն Թիւրքլէրին էն գուվ-
վէթլի օլաուզլարը 16ընճը վէ 17ինճի տ-
սըրլարտա վերիլմիշ օլտուզու խաթըրլա-
նըրսա , իքինճի թասապիւրըն տօղլու օլ-
մաարըր թէպէյիլէն էտէր : Մուահէտա-
թըն զուհուր վէ մէվճուսիլէթինին թէֆ-
սիրինի անըն թարիխինտէ պուլըրըզ : Պու
թարիլինն անաթթարը տա շու վազըլու
տըր քի , մուահէտաթ հալը հազըր սի-
յասիյունունուն իճատկէրտէսի օլմայըպ ,
անճագ գատիմ Բոմալըլարա , խուսուսա
Բում իմփէրաթօրլուզունա մալիւմ օլան
ահքեամը գանունիյէ , վէ մէրի առաթըն
գէմանը հազըրտա տէվամ էտիպ պագի
գալմըշ պիր շէքլի տիր :

Բում իմփէրաթօրլուզունա վէ Սալի-
պիյուն գէմանընտա Սիրիտաա , էճնէպի-
լէրէ՝ քէնտի նիզամլարըյլէ իտարէ օլուն-
մագ իւզրէ Բում վէ Սարակինտա արա-
գիսի իւզէրինտէ գօլնի թէշքիլ էյլէ-
մէյէ մի տաառէ օլունտարտա : Մէմէ-

քէթին հիւքմտարը՝ էճնէպիլէրէ անճագ
քէնտի միւլքիւնտէ թէմէքքիւն էթմէքիմ-
թիյազընը վէրիտիւ Նիմտի , էճնէպիլէրին
քէնտի գանուն վէ հաքիմլէրի վաարթասըյլէ
իտարէ օլունալարընը օ վազթըն իմ-
փէրաթօր եախսա սուլթանլարը խուսուսի
իմթիյազ առա էթմէզլէրտիւ Պու էճնէպի
տիյարտա թէմէքքիւն էտէպիլմէք իշին
միւսաառէ վէրիլաիքտէն ոճնա քէնտի
քէնտիլէրինի քէնտի նիզամլարըյլէ իտարէ
էթմէյէրի պու իմթիյազըն զարուրի նէ-
թիճէսի սալըրրար : Ճիւմէ գատիմ միւ-
լէթլէր քէնտի նիզամլարընը քէնտիլէրճէ
մուգատտէն սալըպ , տիկէրլէրին օ նիզա-
մաթա իթթիպա էթմէյէրինէ միւսաառէ
էթմէյի պէօլիւք պիր իքրամ սալարլարտը :
Բոմա գանունընը միւթէլաա էթմիշ օլան-
լար լիլխաթթիւր էտէրլէր քի , եալմըզ
Բոմա շէհրիլէրինէ մախսուս օլան նիզա-
մաթ իլէ պէրապէր , էճնէպիլէր պէյնինտէ
թէհատտիւս էտէն մէսաիլի թէսպիլյէյէ
մէմուր օլան վէ Փրէքօր Փրէկրիկնիս թէս-
միյէ օլունան պիր զաթըն նէզարէթի
թասթընտա Բոմալըլարընքինէ մուատիլ
պիր գալանիյն հիւմէսի մէվճուս իտի :
Բոմալըլար վէ այնի տէրէճէտէ Եէհուտի-
լէր՝ քէնտիլէրին շէհրիլիլինէ մախսուս իմ-
թիյազաթտան էճնէպիլէրին հիսսէմէնա
օլմաընա իազի օլմալար իտի : Անլէր այնի
տիյարտա թէմէքքիւն էտէպիլիլլէր , լա-
քին անլէր քէնտի քէնտիլէրինի իտարէ
էթմէյի իտիլէր : Իմփէրաթօրլուզուն փայ-
թաիլթը Պոզազ իշի սէվա՛լիլինէ նագլ էտիլ-
տիլինտէ պու ուսուլ քէնպի վիւսաթ վէ
թէրազգը էյլէտի :

Բում իմփէրաթօրլարը եախսա Սարա-
կինտալար՝ քէնտի միւլքէրինտէ իգամէթէ
միւսաառէ էթտիլլէրինտէ , շու մալիւմ շարթ
իւզէրինէ միւսաառէ էտէրլէրտի քի , իմթի-
յազալան էճնէպիլէր կէլմէզաէն էվվէլ թէ-
պաիլէթ վաա էթտիլլէրի հիւքմտարա թուպի
գալմազլար , էճնէպի տիյարտա թէմէք-

քիւն էտէր իբէն, անրն թահթը հիւք-
միւնտէ պուլունաճագլար, վէ հիւքմտար՝
անլէրի իտարէ էթմէք վագիֆէ վէ զահմէ-
թինի տէրիւհտէ էտինմէլի իտի:

Մալիւմ օլան իլք մուահէտէ եախոտ
գափիթիւլաւիսոնլարտան պիրի, 905տէ
Րուսիայլլար իլէ Րուս իմփէրաթօրը ա-
րասընտա իմզալանմըլ արը: Պու մուա-
հէտէ 945տէ թէճտիտ էտիլտի: Պու
թարիխտէն իթիպարէն 1453տէ Թիւրք-
լէր եէտիլլէ Խաթանպօլըն ֆէթհինէ
գատար, պազը Էվրօփա հիւքիւմէթլէրիլլէ
Րուս իմփէրաթօրլլալու արասընտա պիր
չօգ մուահէտէլէր ագա էտիլմիշ իտի: Սիւ-
րիա վէ Մըսրտա պուլունան Սարակինտա-
լար իլէ Իթալիա հիւքիւմէթի պէյնինտէ
պու նէվտէն մուահէտաթ մէվճուտ իտի:
Թիւրքլէր Խաթանպօլը ֆէթհ էթաիլլէրին-
տէ, մուահէտաթըն մէմլէքէթտէ պիր ա-
տէթ հիւքմիւնէ կէշմիշ օլտուլունու կէօր-
տիլլէր: Խաթանպօլ խալիֆինին գարչը
գըլըսընտա պուլունան Ղալաթա՝ ձէ-
նօվալլար թարաֆընտան մէսքիւն սուրը
պիր գասապա իտի: Պունլար իմփէրաթօր-
լար իլէ օլտն մուահէտէլէրի սայէսինտէ
քէնտիլլէրին պէլէտիլլէ ըէիպլէրինի — Փօ-
սէսքալը—ինթիխապ էտէրլէր, քէնտիլլէրին
գանուլլարըլլէ իտարէ օլունուր վէ Միլան
Տուգասընա թապի իտիլլէր: Սուլթան՝
չէհրի զապթ էթտիլլտէն պիր գաշ կիւն
սօնրա, իսթիհքեամլարընըն պագի գալ-
մասընա միւստատէ էթմէտի իսէ տէ, Ղա-
լաթա էհալիսինի, խուսուսա ձէնօվալլարը
մէմնուն գըլմագ իչիւն էսքի մուահէտէ-
լէրի թատուրդ էլլէտի: Քէնտի քէնտիլլէ-
րինի իտարէ էլլէմէք վէ հիւքմտարլարը
օլան Միլան Տուգասընա թապի գալմագ
իւզրէ անլէր իլէ մուահէտէ եափար: Պիր
սէնէ սօնրա, 1454տէ Խաթանպօլտաքի վե-
նետիկ գօրօնիսի տալի, Վենետիկ ճիւմ-
հուրիլլէթինէ թապի գալմագ վէ քէնտի
քէնտիլլէրինի իտարէ էլլէմէք շարթըլլէ

մուահէտէ եափարլար: 1535է գատար
եափարլան մուահէտաթ շայանը էհէմմի-
յէթ տէլիլ տիլլէր, չիւնքի պու թարիխ-
տէ Ֆրանսայա վէրիլլէն գափիթիւլաւիսոն-
լար իւզլէրինէ իտի քի, պաշգա պիւթիւն
Էվրօփա գալիլլարընա վէրիլլէն մուահէտաթ
պինա էտիլտի:

Ինկիլթէրրանըն Թիւրքիայա իլք սէ-
ֆիրի Վիլիյմ Հարպօրն օլուպ, 1583տէ
Խաթանպօլա կէլմիշ տիր: Միւմաիլէյհ իլք
ֆուրաթլէ գօնսօլոյար թային էթմէյէ
պաշլատը: 1479տա Ինկիլիզլէրէ պիր իւ-
թիյազ ֆէրմանը վէրիլտի: Պու իմթիյա-
զաթ՝ 1593տէ Ինկիլթէրրանըն իքինճի սէ-
ֆիրի Սըր Էտփար Պարթընըն փաթըթաթըլլէ
գափիթիւլաւիսոն հալընտա ըէսմէն թաա-
տըգ էտիլտի: Պու մուահէտէ 1675տէ
գրալ Չնճի Չարլա գէմանընտա իլավէ վէ
թէճտիտ էտիլտի: Պու գափիթիւլաւիսոն-
տա անճագ թիճարէթէ ախա խուսուպար-
տա թէպտիլաթ եա թատիլաթ իճրա
էտիլմիշ տիր: Դրայիչա Էլիզապէթին սօն
սէնէլլէրինտէ իսթիհսալ օլունան Ինկիլիզ
մուահէտէսի, 1535տէքի Ֆրանտա մուա-
հէտէսի իւզլէրինէ պինա էտիլմիշ, վէ պու
տա ձէնօվա վէ Վենետիկ մուահէտէսինին
այնի իտի: Էլիզապէթ վէ Չնճի Չարլալըն
տգա էթտիլլէրի Ինկիլիզ մուահէտէլէրի՝
Ինկիլիզ թէպաասընըն հա գուգ վէ մուա-
ֆիլլէթի նօգթուի հաղալընտան չիմաիլլէ
գատար հիշ պիր թէպտիլաթա մարուզ
օլմամըլ տրը: Տիւնետա մարուֆ Րօմա
գանուլլարը թաթպըգ էտէն պիր իմփէ-
րաթօրլուգաա էճնէպիլլէրին քէնտի հիւ-
քի մէթլէրինէ թապի գալմալարը, նի-
զամը մախուս իլէ քէնտիլլէրինի իտարէ
էլլէմէլլէրի, պիր սէօզլէ գափիթիւլաւիսոն
ադուր լազըմ իսէ, իմփէրաթօրլուլըն
հիւքմտարը պիր Խայամ օլտուլունտա,
պու մուահէտէ վէ Իհթիյաթ տահա գիյուտէ
լազըմ վէ զարուրի տիր: Պէօլլէ պիր ճէ-
մաթըն Թիւրք գանուլլար թահթընտա

պուրանմասընտան նէ Թիւրքէր վէնէ Էճնէ-
պիւր մէմնուն օրմայաճադ իտիլար: Միւսլիմ
պիր հիւքմտար տիննին միւմին հալընտա
քէնտինէ պախշ էթտիյի իմթիյազաթա
ղայրի Միւսլիմէրինաէ հիսսէտար օլմա-
ւընա ապա միւստատէ էտէմէզ իտի: Հազդ
տինէ իման էթմէյէն քէնտինէ էտնա պիր
տէրէճէտէ տիր: Իսլամ շէրիաթընա ի-
թաաթ էթմէզսէ գաթլ օլունմալը, է-
տէրսէ էտնա պիր մախլուգ հալընտա
մուամէլէ օլունմալը տըր: Գուրան՝ Իս-
լամ իշիւն հէմ միլլի հէմ տինի դաւա-
նին մէճմուաթ տըր: Էճնէպիւրէր՝ զայրի
Միւսլիմ հալընտա տիննին խարիճինտէ
տիր: Գանուն՝ տինտէն սուտուր էթմիշ
օլտուղունտան, անըն իմթիյազ վէ միւ-
ստատէլէրինէ անճադ միւմինլէր իշթիրաթ
էտէպիլիր: Տիկէր թարաֆտան էճնէպի-
ւէր տէ՝ Թիւրքէրին զայրի Միւսլիմ, թէ-
պաալարա թէմիլյէ էթտիրլէրի իւզրէ րալա
եախօա գօյուն սիւրիւսիւ կիպի մուամէլէ
օլունմալա լապի օլամապլարալը:

„ԵՒՆԷ ՏԷ ՊԱԽԹԻՅԱՐԻԶ“

ՏՕԳ. Ա. Ս. ՆԱԳԳԱՇԵՎՆ, ԱՏԱՆԱ

Պիր գաշ կիւն ագտէմ չու իտրապա
սօգալլարտան պիրինտէն կիտէր իքէն պիր
տօթթումա թէսատիւֆ էյլէտիմ: Միւմաի-
լէյ հօմրիւն ոսն պահարընա գատէմ պաս-
միշ օլուպ, զէման քէնտի տաւղասընը անըն
ալնը վէ սաչարը իւզէրինէ պոտմիշ օլ-
տուղու հալտէ, էօնէ սօղրու էյիլմիշ,
մէլիլ մահզուն տիւշիւնէրէք կէլիյօր իտի:
Գարչընտա տուրուպ չու հալիննին սէ-
պէպինի սիւալ էյլէտիմ: Տօթթում՝ եիւ-
ղիւմէ պազարադ, «Նի՞շիւն տիւշիւնմէյէ-
յիմ, գօլէրա տէրտի, մուհարէպէ էնտիշէ-
լէրի պիր թարաֆտան, ալըշ վէրիշ տուր-
ղունլուղու, փահալըլըգ վէ ֆուգարալըգ
պէլասը տիկէր թարաֆտան, պիպի իհաթա
էթմիշ իքէն, պիր տէ գըլթալ շալիալարը
հէր քէսին աղզընտա կէզիյօր, նէ եափա-

ճաղըմըզը շաչըրալըգ,» տէյու ճէվապ վէր-
տի: Միւմաիլէյ հէվալմէ, ահլալը հազը-
րէտէն վէ հիւքիւմէթին ահլալընտան պիր
ալ տահա պահա էյլէտիքտէն վէ գարա-
տըգճա գարատըգտան սօնրա, պիր գաշ
տազիգէ սիւքութ էաիպ էյլէրինի եօգարը
գալտըրալը, վէ միւթէպէսսիւմանէ պիր
չէհրէ իլէ եիւզիւմէ պազարադ «Նիւնէ սէ
պախթիյար իզ,» տէյուպ եօլունա տէվամ
էյլէտի:

Տօթթումուն չու ոսն իպարէսի ֆիքրիմէ
էօյլէ թէէսիր էյլէտի քի, միւթէլաալարըմ
թամմ աքսի ճիհէթէ տէօնիւպ կիճէ զուլ-
մէթինտէ եօլունա շաչըմըզ պիր աաէմին
նուր կէօրմէսի կիպի իւմիա իլէ սօլմալա
վէ էթրաֆըմը փարապ կէօրմէյէ պաշլա-
տըմ. վէ տիւշիւնտիւքէ տէրունիմտէն
պիր սէտա, «Նիւնէ սէ պախթիյար իզ,»
տէյու տըս էթմէքտէ իտի:

Տիւշիւնտիւմ քի պախթիյար իզ, զիրա
կիւզէշ պիր սիյուսա եաշալալարըգ:
Տիւնեանըն օրթաալընտա իդիմէրին էն
ալասընտա, զէմիննին էն զանի եէրին-
տէ սօղմուշըգ: Օսմանլըլարըն վաթանը
պիւթիւն տիւնեալը հաաէտ էթտիրէճէք
պիր մահալ տըր: Լտէն պաղէսիննին վէ
մուգատտէս տիյալըն օլտուղու եէր տիր:
Հէր նէվ հասըլաթ, հէր նէվ զանիմէթ
պիլտէ մէվճուտ տըր: Պիզ պու գատար
թէնպէլ իքէն, ասրլարտան պէրու ալա-
ղըմըզ ուղատըպ եաթար, պիր թարաֆ-
տան եէյիպ, եազըպ, թէլէֆ էաէր իքէն,
եինէ պիլի սօյուրան վէ փէրիշան պրադ-
մայան պիր տիյարալըգ: Պազէն խաթ-
ըմըզա կէլիր քի, քեաշքի, չու վալիտէ-
միզ վաթան պու գատար զանի վէ սախի
օլմայա իտի, պէլքի պիզ տէ շալըշալը
էօյրէնիր վէ ստէմ օլուր իտիք: Պէլքի
պիր թարաֆտան եէյիպ պիր թարաֆտան
եէրինի տօլտուրուր վէ չու վաթանա սա-
տապաթ էթմիշ օլուր իտիք: Վէ ալէմ օ-
նա կէօլ տիքմէզ իտի: Հէր քէս պիլի

պու վախտայե լայրդ կեօրմէյիպ տէ պիզի
գօվմայա չայրչմաղ իտի: Պագէն խաթրմն
կէլիր քի, քեա՜քի պու վաթան պու գա-
տար կիւղէլ օլմայո իտի: Տէր քէս ծնա
աչրդ օլուպ սարգլնթըրդ էթմէլ իտի:
Պու լիւանլար, պու պօղաղլար, պու վա-
տիլէր, պու նէհրէր, պու տէնիզլէր, տիւն-
եանըն գուվէլի պահրիյէսնի չամիլ օլա-
ճագ հաւուղլար, Աթմոն պույնուղ, Մար-
մարա, Իզմիթ, Իզմիր, Եուսուրթալը, Իսկէնտէրուն քէօրֆէզլէրի վէ պու առա-
լար քի՞մտէ վար ալը: Հէլէ պիզաքի պո-
ղաղլար: Ահ օ պօղաղլարմըլ տէյի՛լ մի
պաշմըղա պու տէրալէրի կէթիլէն: Ես
պուրունլարմըլ: Տէր օլ ազիմ հաշ-
մէթլու պուրուն, նէլէր եափտը, նէրէլէրէ
սօղուլմատը: Սէօլլէյիկը, նէ՞յիմիլ էքիլ
տիր: Թապիւթըն Տէր սուրէթլէ միւպա-
րէլէյիպ թէգեին էլլէտիյի տաիմա ղանի:
Տէր ղէման եէլիլ, էպէտէն կիւնէլի պիր
մէմէքէթտէ եաշայօրը, նի՛չիւն պաիւ-
թիյար օլմայալըմ:

Գանաւաքիեար վէ էյի եիւրեֆլի պիր
եհալի աւաւսընսա եաշայօրը: Փագիր
օլուգճա աղա գանաթ էտէն, պուղ-
տայ պուլմաղ իտէ չալտար իլէ, չուգա
պուլմաղ իտէ չուլիլէ մէսու օլան, եօլ պու-
լմաղ իտէ չամուրտան կէչէն, խանէ պուլ-
մաղ իտէ գուլիպա վէ չատըրլարա բաղի
օլան, հագսըղըղա թէհամմիլ էտէն, աա-
յաղա սիւքիւթ էտէն, խաթալըղա չիւքի
վէրէն, պարպարըղա՝ «Մոգատտէր» տէ-
յէն, պու կիւն տէօյիւչիւպ հարըն պա-
րըլան, տիւլմէնլէրնէ աֆիլ էտէն, գա-
թիլլէրնէ եէմէք եէտիլէն, սօրմայալ
վէրէն, նէրէ սիւրիւլտէ օրա եիւրիւյէն,
պիր էհալիյէ մալիքիլ: Ամէրիգատա սօ-
գաղըն պիր եէրի պօղաղլըլ օլաւղունտան
պիր առէմին այաղը պիւքիւլիւպ ինճին-
միլ, պէլէտիյէյէ տաւա աչըպ թաթիլ օլ-
տուղու միւտաթէ գարար պիյանլարընը
թաղմին էթտիրմիլ: Պիլ չամուրլար, փիս-

լիքէր իչինտէ պօղաղլըլ, պէլէտիյէյէ
ճէղաի նագտի վէրիլիլ, էվիմիլէ կէչէճէք
եէր պուլմայըլ, պիր պիրիմիլին էլինտէն
թութարըլ, թօլտան փիլիքտէն կէօղլէ-
րիմիլ քէօր օլուր՝ իւթէ աօղթօր փա-
րաւը տա վէրիլիլ: Շէհրին իչինտէքի պա-
թաղլարտան, չիւքեապլէրտէն, մէզպէլլէր-
տէն միլրօպլար գայնար, էօլիւրիւլ, խօ-
ճա-փափաղ փարատընը տա թէրլէրիլ,
էվլէրիմիլի եագարլար՝ կէլիր էնգաղլա-
րնտան եագաճաղ. թօփլար չամաչըր եըյ-
գարըլ, քիրէմիւլէրի տէվիլիլի ախօր եու-
փարըլ, թօփրաղը գալուրմաղ իչիւն գա-
ղանըր մէրքէպճիլէրէ փարա եէթիլտիրի-
րիլ: Հաղիգաթէն նէ գուղու կիպի, միւ-
թիւ, մաղլում պիր էհալիլիլ, պու գա-
տար մուլթէլիֆ ճինտէրտէն իպարէթ
իքէն գարատաշ կիպի եաշարըլ, հիւքիւմէթ
ինտանըն լայրդլընը լայրդլընը իէֆի-
րիլ էթմէյիպ. ճահիլ մի օլուր, պունագ
մը օլուր, խըսըլ մը օլուր, միւթէաու-
ղալ մը օլուր պիր ուճունտան սալարըր
իքէն պիլ ծնարա իթաթթտա գուտուր
էթմէյիլ: Քէօր օլուրսա՝ հէփ քէօր օլու-
րըլ, շաշը պագար իտէ հէփ շաշը պագա-
րըլ, քէչի իլէ չիֆթ սիւրմէյի էմը էթտէ,
«Ամէրիգա պէօյիւք չէ՞հր մի», տէյու սօր-
սա. «Ատանա լիվա՞ մը, գաղա՞ մը», տէ-
սէ, «Եինէ քէրամէթ պուլուրտընը, է-
ֆէնտի», տէյուպ տնըն եիւլիւնէ վուրմա-
յըլ, եինէ տէ էհալի—Իսլամ Խրիսթիյան—
պիր պիրիմիլին լիյագսթընը թագտիր
էլլէրիլ: Պու կիւն մուհապպէթ իլէ գօմ-
չու գօմչույա պիր պիրիմիլին մալինի, ճա-
նընը, ըրընը քէնտիմիլին կիպի հըֆիլ էյ-
լէր իքէն, եարըն պիր թէլլինաթ իլէ
գօմչուլուղուն չօճուլըլընը առաւընըն
գուճաղընտա պօղաղլար՝ զըղընը տա օր-
թատա թէրգիլ էտէրիլ. վէ չու եագմա
վէ վահէթին էն գըղըն ղէմանընտա
«Տուրունուղ» տէրլէրտէ տուրուրըլ: Վէ
էրթէսի կիւն պիրինին պիր թէլիսինի եա

Թավուղունու չալսագ մահքէմէ պիզի ճէ-
զատան ճէզայա չարվար, եախատ իճապ
էտէր տէ 10 պին թանէտէն 5 թանէմի-
զի ասարլար իսէ, իպի պոյնումուզա կէչի-
րիպ սալլանըրը, սէսիմիզի չըղարմայը:
Մէմլէքէթիմիզ խարապ օլուր, հէի նա-
տիմ օլուրը, վէ «Թագտիր ի իլահի պէօյ-
լէ իմիշ», աէյու պիր պիրիմիզի թէսէյլի
էյլէրիզ, վէ օթուրուր եէր իչէր չալը
չալար քէյֆ էտէր, պիր պիրիմիզէ իքրամ
իզգէթ էյլէրիզ: Փարլամէնթոյա ազա ին-
թիլիսապ օլաճապ իմիշ գալլա էթմէյիզ,
քիմի սէչինիզ տիրէր իսէ օնու սէչէրիզ,
վէ հիշ ալտորմայըզ, վէրիլիլէրիմիզի վէ
պօլ պօլ իսնէլէրիմիզի վէրիլ քէյֆիմիզէ
պապարըզ: Սէօյլէյինիզ, պէօյլէ էհալիյի
նէրտէ կէօրտիւնիզ, ճէվապ վէրինիզ:
Պիզ պախթիյար աէյիլիզ տէ՝ քիմ պախ-
թիյար տըր:

Սալիսէն, Պախթիյարըզ չիւնքի Ադ-
րահսան գօրգան վէ էսիւսպ ը վիճսան
մէմուրլարա մալիֆիզ: Ինսանլարըզ զապթ
էտէն վէ իտարէ էտէն եա Ալլահ գօր-
գուսու, եա մէսուլիյէթ գօրգուսու տըր.
պիզտէ մէսուլիյէթ լուղէթի օրթատա կէ-
զէր, ամմա քիմսէյէ տօղունազ: Պիզճէ
վէ տիւնեաճա չօզ աղըր մէսուլիյէթլէրի
մուճիպ օլան հարաքէթլէր խաֆիֆ պիր
թիւյ գատար պիլէ թէէսիր էթմէզլէր:
Մէմուրլարըզ չէքլա էտէրիզ, չէքլամըզ
սահիհ մի, եալան մը օլտուղունը, հադգ-
լը մը հադգուրըզ մը օլտուղունը իմհամ,
էթտիյիմիզ մէմուրտան սօրարլար, օ տա
էլպէթտէ եանըշ օլտուղունու պիլտիրիլ.
պէրէքէթ վէրսին նէ պիզի ասարլար, նէ
օլ մէմուրը: Պիլթիւն էհալի չէքլա վէ
ֆէրեաա էթսէ, օլսա օլսա մէմուրն եէ-
րինի աէյիլտիրիլէր:

Իմտի տիւչիւնիւնիւզ. նէ ալիճէնապ,
նէ մէրհամէթլի մէմուրլարըզ վար: Պաշ-
գա էն միւսթագիմ աէտիլինիզ եէրլէրաէ՝
պիր տէֆա մէմուրն մէսուլիյէթիւնի գալ-

տըրընըզ, պիր տէֆա միւսթէհիմի հաքիմ
էթմէք, միւսրիմի շահիտ էթմէք Խօլունու
թուլթունուզ, մէմլէքէթտէ պիր սաաթ
օթուրամազըրըզ: Պիզիմ մէմուրլար պու
հալի կէօրիւպ պիլաիլէրի հալտէ, եինէ
ֆէսիմիզ պաշըմըզտա, փալթօմըզ արգա-
մըզտա, պաշըմըզ օմուղումուզաա կէզիյօ-
րըզ, առալէթ, ինսանիյէթ, մէրհամէթ
կէօրիւյօրըզ, թիճամըզ իշիտիլիյօր, միւրէ-
ճաաթըմըզ իսաֆ օլույօր: Աճալիպ, տիւն-
եալը տէյիլ, ճէհէնէմլէրի ալթըրէտէն
վահշէթլէրի իճրա էյլէյն մէմուրլար հիշ
եիւղտէն աիւշմէյիպ թալթիֆ օլունտու-
ղունու, պիլաքս էյիլիք էտէն, վազիֆէսինէ
սաարըզ օլուպ հայաթընը թէհիլէքէյէ զօ-
յսն մէմուրլարն փէրիշան օլտուղունու
պու մէմուրլարըզ կէօրիւյօր իշիտիյօր
տա, եինէ վիճտան վէ առալէթի էլտէն
պրազ մայօր: Հարա մաղլումլարը սիյանէթ,
մաղլումլարըն հադգընը իհգադ էթմէք-
տէն չէքինմէյօրար: Ոն պինլէրի չալանլարը
կէօրիւր իքէն, օն փարա չալմաղը իրթի-
քեապ էթմէյօր: Պիլ զօճա գուլմա թէար-
րուզ էտէնլէր թէվպիս պիլէ կէօրմէզ ի-
քէն, պիր ֆէրաէ սօգունմազա ճէսարէթ
էթմէյօր, պունլար իշիւն «էյի» լուղէթի
հիշ գալըր, «ազիլ» լուղէթի աճիզ գա-
լըր, հադիդաթէն մէյիֆ տիրէր: Պու ֆուր-
սաթլար հաճիկը մէմլէքէթին մէմուրիյինէ
վէրիլիլ տէ օրատա ինսան եաշայապի-
լիլ: Էվլէթ, պալաքիյար իզ, նոնքէօր օլ-
մայալըմ, հալիմիզտէն չէքլա էթմէյէլիմ:

Բուհանի հայաթա մալիք օլմադ արգու
էտէր իքէն հայաթըն գըմըր ազամընը
զէմինի չէյլէր իլէ օյնայարադ սարֆ էտէն
քիմսէ, պաղչէպանըն գազմասը իլէ եը-
տըղլարը քէչֆ վէ միւսթալապա գալըչան
էհլի հէյէթէ պէնզէր:

1911Ե ԷՏԷՊԻՅԱԹ Ը ՄԻԼԼԻՅԵՄԻՉ

ՍԻՍՈՆ ԷՖ. ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ

Խիթամ պուլան սէնէնին էաէպիյա-
թըմըղա նէլէր իհտա էյլէտիյինի պիլմէք՝
պիլա շիւպհէ գարիյունը քիրամա մու-
ճիպի մէմուռնիյէթ օլուր : Աթիտէքի սա-
թըրլարլա պու նօգթայը իզահա չայըչա-
ճաղըղ : Շու խուսուսը իլավէ էտէլիմ քի,
պիզիմ արամըղտա էաէպիյաթ՝ փարաճա
քեար կէթիլէն պիր մէշլուլիյէթ օլմա-
տըղընտան, մուհարրիլէ լայըգ օլտուղու
իւճրէթ վէ ճէսարէթի պիլիշ էտէմէյօր,
վէ պու սէպէպաէն հէր էտիպ, հէր մու-
հարրիլ՝ ճէմաաթըն քէյիլինէ, մէղազընա
մուվաֆըգ էսէր նէշրիլէ օ սուրէթլէ իս-
թիֆատէյէ չայըչըյօր : Պունլարտան միւ-
տա, միւսթագիլէն չայըչան մուհարրիլէր
վար տըր քի, անլէր տէ պիր միւսթէննա
թէշքիլ էտէրլէր :

Նիհայէթ պուլան սէնէտէ փաթ-
րիգի սապըգ Օրմանեան Սրբաղանըն ի-
քի պէօիւք էսէրի նէշր օլունտու : Հա-
ւնապասուռը վէ Հայոց եկեղեցիին : Հա-
ւնապասուռը՝ Ինճիլի Շէրիֆին թէֆսիր
քիթապը օլուպ 1100 սահիֆէտէն իպա-
րէթ տիր, էհալինին անլայաճաղը պիր լի-
սանտա եազըլմըջ օլուպ, Պաղեստինին 35
լէամ վէ խարիթալարընը հալի տիր : Մու-
հարրիլ Ս. պու պէօիւք էսէրիլէ Ինճիլին
թալիմաթընը սուրէթի հաքիմանէտէ թէֆ-
սիր ու իզահ էտիյօր : Պու էսէրին պիր
գըսմընը զաթէն մէղհէպի Լոյս զազէթա-
սընտա նէշր էթմիշ օլուպ, չիմտի տէ պիր
ճիլտ հալընտա մէյաանը ինթիշարա վազ
էտէրէք հէմ քէնտիլնէ խալվէթկեհաճընտա
պիր թէսէլլի, հէմ տէ էհլի թագվա ճէ-
մաաթա պիր միւթէլտա մատաէսի թագ-
տիմ էթմիշ օլույօր : Տիկէր էսէրի՝ Հայոց
եկեղեցիին, իսմինտէն տէ մալիւմ օլտու-
ղու իւզըրէ, էրմէնի քիլիսասընըն թալի-
մաթընտան պահս էտիպ, օ պապտէ մալս-
թատար մալիւմաթ վէրիլ : Պու էսէր՝ էվ-

վէլա Ֆրանսըղճա իսանտա նէշր էտիլտի,
վէ սօնրա Իզմիրլի խայրիտահ պիր միլլէթ-
աաշ՝ անըն էրմէնիճէ իսանտա նէշրինի
արզու էտէրէք, պու խուսուսաա լազըմ
կէլէն փարայը իհտա էյլէմիշ տիր : Պու
իքի քիթապլար՝ մէղհէպի պիր միլլէթ հա-
լընտա շանըմըղա մուվաֆըգ վէ միւթէ-
նաարպ օլուպ, 1911 սէնէսինին մէղհէպի
չիւպէսինի իքմալա քեաֆի տիր :

Սըրֆի էտէպի չիւպէ պիզիմ՝ արամըղ-
տա չօգ զէնկին տիր : Իշթէ օ գապիլտէն
էվլէլա՝ Շիրվանցասէ եւ իր գործը, գրա-
կան կոյոռնի՝ իր յոքեղեանիլն առքիւ
նամ էսէրի գիքը էտէլիմ : Պիւթիւն է-
սէրի՝ Թուրքիայ մուհարրիլէր, Շիր-
վանցատէնին մուհարէրաթը հազգընտա
քէնտիլէրին թէնգիտաթ վէ թագտիրա-
թըյլէ թէգէրին էտիյօրլար : Պու պիր կիւլ-
տէսթէ տիր քի՝ անը սահէ ի ինթիշարա
գօյմազ շէրէֆի էտիպի մէշուր Տիգրան
Կամսարականա ախա տիր : Միւմալէյհ
քէնտի թուրքիայ պիրատէրլէրինի, հի-
քեայէլէր, բոմանլար, տրամլար, ֆաճիա-
լար եազան պու Ռուսիայ մուհարրիլ
հազգընտա քէնտիլէրին էն էյի էսէրլէ-
րիլէ պէյանը էֆքեար էյլէմէյէ տալլէթ
էթտի : Մէղքիւր էսէրլէրաէն եւզիլնէ վէ
Պասուխ կամուր՝ Իսթանպօլտա սահնէ ի
թէմաշայա վազ էտիլմիշ օլուպ՝ մուճիպի
հայրէթ վէ թագտիր օլմուշ տըր : Պու
էսէր պիզիմ՝ Թուրքիայ վէ Ռուսիայ
գարտաշարըմըղը ըապթ էտէն պիր վա-
սըթա ի իթիհտա հալընտա շայանը
տիգգաթ տըր : Ագտէմճէ եէքտիկէրիմիզ-
տէն միւթէֆէրիլիգ գալմազ մէճպուրի-
յէթինտէ իքէն, չիմտի սայէ ի մէշլութի-
յէթտէ եէքտիկէրիմիզէ գարչը պիր գա-
րապէթ հիսա էտիյօրուզ, վէ ալնի գան-
տան օլան պու իքի գարտաշարը պաղէն
եէքտիկէրէ էյրի կէօղլէ պագմաղա սէվգ
էսէն մուհապպէթսիղլիք արթըգ եէթէր
գատար զալլ օլմուշ տըր :

Օր. Մաննիկ Պերպերեանն Արմալ երգերը փէք նազիք՝ վէ հէտաւ պիր էսէր տիր : Պիր գըզըն գալպինտէն դայնայան աճը վէ բաղիգ հիտիյաթլարըն հաղիգի պիր այինէսի տիր : «Ինտան քէնտի ուսլուպընն , ուսուլը իֆատէսինին այնի տիր ,» տէնիլմիշ , վէ Օր. Մաննիկ պու հաղիգաթը փէք բանա պիր սուրէթտէ պէյան էտիյոր : Միւթալտա իչին էոյլէ կիւզէլ պիր էսէր տիր ըի , տալիմա մասանն իւզէրինտէ պուլունտուրմապ , անը գրաթթէ տիննայը , մէշպիլիննի , ինտանլարը ունութմադ իսթէրսին : Պիւթին էսէր էոյլէ կիւզիտէ էֆքեար վէ միւթալթաթ մանզումէսի տիր ըի , մուհարրիրինն զաթընը պէյան վէ անըն մահիլյէթինի փէք նազիքեանէ իպրազ էտիյոր : Քիթապըն էն պէոյիւք գըյմէթի բիգգաթ վէ հէստալըզնտա տըր :

Սմբատ Բիւրատ պու սէնէ տալի քէնտի գարիյունընը հարէթէր իչինտէ պրապտը : Երչոքդէ Սասուն , Սասունէն Եսֆը , Դիակապուսները , Իննսուն եւ վեց , Ագասուքեան Հաւար կիպի էյամը իսթիպտա վէգայինի թէրսիմ էտէն պիր չոգ էսէր նէշը էյլէտի : Ս. Բիւրատըն տաարը՝ ապ միլլի բուհ իլէ եազըլմըշ , գուվէթի իսայալ իլէ թապիր էտիլմիշ գանը մէնզարէլէր օլուպ եէվմի գրաթ իչին պոլ պիր զախրէ թազտիմ էտէր : Պու աաարըն պազը միւպալալաթը թէրք էտիլիտէ հայաթը միլլիյէմիզի էյիլէսմ էտիյոր :

Գէորգ Վ. Արսլանեանն՝ Ժիրայր նամ Յեղափոխական Ժիրայր հազգընտա եազաղը թէրճէմէի հալ , քէզա Աքիկ վարդապետեանն՝ Մնձիւրի Առիւծը նամ Գալուստ Արխանեան թէրճէմէի հալը պու գապիլտէն Յեղափոխական էսէրէր օլուպ , հէր իքիտի տէ միւտալի տէրէճէտէ կէրմի իլէ եազըլմըշ , օգումաղը , միւթալա էթմէի տէյէր էսէրէր տիր :

Սիմոն Գափաւտեանն Գաւներ նամ քիթապը , վաթան հազգընտա մալիւմաթը հալի վէ եիւքէք ախլալիյէթի թէշիլիգ էյլէյէն պիր բէհպէր տիր . պու էսէրտէ եէթիմ պիր չօճուգ՝ Երգուլուն Խաչկապանք քէոյիւնտէն եօլա չըգըպ էրմէնիսթան վէ Կիլիկիայը տօլաչուպ տէվր էտիյոր : Քիթապը Էրմէնիսթան հազգընտաքի մալիւմաթտան մատա , պէլլի միլլէթտաչլարըն թէրճէմէի հալընը հալի տիր : Պիւթին էսէր մահալլի կիւզէլ բէսլէլլէ վէ սուրէթլէրլէ թէշէին էտիլմիշ տիր : Պու քիթապը պահար վէ միւհէթէվիյաթը ճիհէթիլլէ թէքմիլ եէնի օլուպ , գարիյուն թարաֆընտան տալի օ սուրէթլէ թապտիր էտիլմիշ տիր :

Գրիգոր Զօհրապ պու սէնէ Կեանիլ ինչպէս որ է վէ Լուռ ցաւեր նամ էսէրլէրինն նէշը էյլէտի : Պունլար քէնտինն թամանլարըն մէճմուսը տըրլար . մուհարրիրի միւհէթէրմ պու էսէրլէրինտէ հիտիյաթ վէ ֆիքրի գուվէթլի գալէմիլլէ թէճուիմ էթմիշ տիր : Պունլարըն իքիտի տէ ագտէմէ նէշը էթտիլի Խոճմուսալիի ճալնէր կիպի՝ զաթէն էվլէճէ Փարզը տէֆալարտա նէշը էտիլմիշ իտի : Գրիգոր Զօհրապըն լիսաննտա պիր սիհը վար վէ անըն թէշպիհէլի , ուսուլը իֆատէլէրի պի էմալ տըր :

Պու սուրէթլէ , թէոգիկ տալի՝ պաչգա տէֆալարտա նէշը էթտիլի քիւչիւք թամանլարըն մէճմու օլան Կաղանդը պու կիւնէրտէ եէնիսէնէ միւնասիպէթիլլէ նէշը էյլէտի , պու էսէրի հէր քէս մէրազ վէ քէլլիլ օգուլոր : Բօմանլար արաւընտա Լեւոն Շանթըն (Լեւոն Սեղբոսեան) իսթանպոլ Էրմէնիճէտիլլէ թահրիր էյլէտիլի վերթիլնը նամ էսէրի զիքրէ շայան տըր : Վերթիլն՝ թէրազգը էթմիշ պիր Էրմէնի գըզընն նումունէսի տիր , անըն ֆէլաթթէլլի վէ էօմրիւնին վազըլարը ճալիպի տիգգաթ տըր : Բօմանն միւթալէաթը ,

պէյան էթտիյի էֆրեար՝ անը միւքերէրէն
օգուժադա լայլդ գըլըյօր :

Վահան Զարգարեանըն նէշր էթտիյի
Յիշասակարանը պիր նէվ խոսուսի մէ-
սէրէթ վէ մէմուռնիէթլէ զիքը հտէրիդ :
Պու հսէր 4 ճիլատէն միւրէքքէպ օլուպ,
իքի ճիլտի թապ հտիլմիշ տիր : Պիւթիւն
քիթապ՝ միլլի պէօյիւք ատէմլէրին թէր-
ճէմէ ի հալլարընա հասը հտիլմիշ օլուպ,
կիւզէլ թաալիլէրի, վէ մատտէսինէ մուվա-
ֆըզ մուլթէլիֆ ասարը աթիգէյլէ Յիշա-
սակարան իսմինէ հագդ ի զրէ քէսպ ի ի-
յագաթ էթմիշ տիր : Ֆազիր հտէպիյա-
թըմըզա զիյնէթպախշ օլաճապ օլան պու
հսէրին թէքմիլէն նէշրինին մուվաֆիադի-
յէթինի թէմէննի հտէրիդ :

Թէրճէմէ հտիլէն քիթապլար արատըն-
տա թիէրին հէնուզ իքմալ հտիլմէմիշ օ-
լան Պասմուքիւն Ֆրանսիական Յեղարիո-
խութեան հսէրի, Վ. Հիւկօնըն միւսաժ-
վէր 3 ճիլա Իննսուհ Երեֆի, Թօլթօնըն
Յարուքիւնը, Աննա Քարենիւնա վէ
Պասեւազմ եւ Խաղաղութիւն նամ է-
սէրլէրի շայանը տիգգաթ աըրլար : Լա-
քին ասարը թարիխիյէ արասընտա Յա-
կօր Շահպաղեանըն Քիւրյօ Հայ պաս-
մուքիւնը ճալիպ ի տիգգաթ աըր : Մու-
հարրիին մագսէտի Քիւրալէր հագգընտա
մալիւմաթ վէրմէքլէ պէրապէր, անլէրին
թէրազգը վէ թէմէստիւնիւնին լիւզումը-
նը պէյան, վէ պու մագսէտէ վառլ ի-
չիւն պազը մուհիմմ թէտապիրի իսթար
էթմէք օլմուշ : Անլէրին կէշմիշ թարիխի,
տէրէպէյիլէրի վէ սաիրէ հագգընտա
պահս հտէր : Պիզիմլէ պէրապէր եաշա-
յան վէ միլլի նասպիլմիդէ թէէսիւրի օլան
պիր գալմըն մահիյէթինի անլամագ իչիւն
պու թարիխի հսէրի տիգգաթլէ միւթա-
լաա էյլէմէք տէյեր : Թարիխին մուհիմմ
պիր գըսմը հալընտա Արսէն Կիտուրըն
Պասմուքեան Փիշիսոփայութիւնը նամ
հսէրինի դիքը էթմէք իսթէրիդ : Մուհարրի-

րին քէնտի մուգատտէմէսինտէ պէյան
էթտիյի կիպի, պու քիթապ, էջմիածին
ձեմարանընըն Յիւնճիւ սընֆընտա քէնտի-
նին թահրիր էյլէտիյի սօն թէէլիֆին պիր
գըսմը տըր : Կէշէն սէնէ նէշր հտիլէն
Մեսրոպ Նուպարեանըն Ֆրանսիայ առ-
մեռն քառարանը՝ ճիտտէն շայանը թագ-
տիր օլուպ, մուհարրիինին զաթէն մա-
լիւմ օլան զէքէպ վէ իլմինէ պաիւ ի շէ-
րէֆ տիր : Պու քիթապտա Ֆրանսըզճա
լուղէթլէր, իսթիլլահլար, պէյանաթ փէք
միւհմէլ վէ միւնասիպ սուրէթտէ իֆատէ
հտիլմիշ օլուպ, քիթապըն նիհայէթինէ
Լաթիւնէ թապիրլէր, հտէպիյաթա տիտ
իֆատէլէր, թարիխի, ճօղրաֆի իսմլէր
վէ զայրի իլալէ հտիլմիշ տիր : Պու ճիւմ-
լէ րիճհանիյէթլէ իշպու քիթապ հէր
պիր թալէպէ վէ իշ ատէմի իչիւն զարու-
րի տիր :

Ասարը թէնգիտիյէ միյանընտա Գրի-
գորիս Վարդապետ Պալարեանըն նէշր էթ-
տիյի Ս. էջմիածինի քարեկարգութեանց
պէճֆի հսէրի շայանը տիգգաթ աըր :
Մուհարրի պունուլէ փէք շէտիա վէ
քէսկին պիր լիսանլէ իսլահաթըն լիւզու-
մունտան պահս հտիյօր, վէ Իզմիլլէան
Կաթողիկոսըն վէֆաթընտան սօնրա՝ էջ-
միածին վիւնիք հագգընտա զագէթալար-
տա եազտըղը գուվլէթի մուսիւէզաթը
թէվսի, վէ պիր ճիլա հալընտա նէշր է-
տէրէք սուսմ միլլէթին նազարը տիգգա-
թընը Մայր Աթոռա ճէլպ էթմէքտէ օ-
լույօր :

Իսթանպօլ նէշրիյաթը եանընտա Նիւ-
Եօքքտա թէէսիսի իգամէթ էթմիշ օլան
մուհարրի Տօքթօր Սմբատ Գարրիլեանըն
Հայ ցեղը նամ հսէրինի խոսուսի տիգ-
գաթլէ զիքը էթմէք իսթէրիդ : Իշպու քի-
թապ միլլէթիւրվէր տօգթօրըն ֆարգլը
սըրալարտա իրատ էյլէտիյի Նութլարըն
մէճմուր տըր :

Միւհիթէրէմ տօգթօր քէնտիին պու

նութղարըյէ Ամերիգա Էրմէնիլէրի արա-
սընասա պէօյիք իշ կէօրմւշ, էյի մագ-
սէալէր թաղիպ էտէն թէշէպպիւլէրի
քէնտի սէօղէրիյէ թէշիիդ էյէմիշ, միւ-
լէթէ խըտմէթ իչիւն թէշէքքիւլ էթմիշ
օյան իթթիհատարըն, վէ Էրմէնի միլէ-
թինին էյի ճիհէթլէրինի մէտի էյէմէքլէ
պէրապէր, գոտուր վէ խաթալարըմըլ տա
պէյան վէ իսթարտան խալի գալմամըլտըր
Պու քիթապ մուհարրիին Հալիսկան ճըգ-
նաժաւը եւ վերաժնունդ նամ էսէրինին
տէվամը օլուպ, հէր իքիտի տէ ալնի տէրէ-
ճէտէ միլէթփէրվէրանէ ըուհ իլէ եազըլ-
մըլ տըր :

Կէշէն սէնէ էտէպիյաթընտա խալիս
շիր հալընտա Սիամանթօնըն պիւթիւն ա-
սարը հէփսինտէն զիյատէ զիքրէ շայան
տըր : Պու էսէր Պօսթօնտա նէֆիս պիր
թապ իլէ նէշր էտիւմիշ պէօյիք պիր քի-
թապ օլուպ, մուհարրիին աճաիպ շիր-
լէրինի հալի վէ հագիգաթէն շայանը
տիգգաթ տըր : Սիամանթօնըն էսէրլէրին-
տէն Հալոռդիլն իլն Ա. Բ. Գ. գըմալար վէ
Կարմիր յուռեր քարեկամես, այըլ ալ-
ըլ նէշր էտիւմիշ, վէ ճիւմէսի տէ ալէմի
էտէպիյաթտա չօգ տիգգաթ վէ հարթթի
մուճիպ օլմուշ տըր. պու էսէրլէրին քեաֆ.
ֆէսի տէ մէղքիւր կիւզէլ քիթապա տէրճ
էտիւմիշ տիր, զանն էտէրտին շիրին մու-
սաաը (*) Էրմէնիլէրին զուլմ ու ճէֆաարն-
տան միւթէէսիր օլարագ, անըն հէր պիր
սաթըրընա պիր մէթանէթ վէ հարպ ըու-
հը գօյմուշ տըր :

Ոսկեանըն Սրսի ժամերը հագիգաթէն
շայանը թաղտիր պիր էսէր տիր, անտէ
մուհարրիին նազիք սանթուրը փէք հէս-
ասա վէ լաթիֆ փէրտէլէրլէ իհթիզալ է-
տիյօր : Նապէմէվսիմ օլարագ մէզարա է-
նէն պու մուղթէտիր շիր՝ քէնտի ճաղիպ
լիսանը, շիրին ուղուպը վէ աթէշին խա-
յալաթըյէ գարիյունը մէֆթուն էտէր.

(*) Շիր իլան :

անըն ըուհունու աքս էթտիրէն օ շիրլէր
ֆիլհագիգա մուճիպ ի հարթթի տիրլէր :

Պու սէնէ, Էրուանդ Օստան եէնի պիր
ուպուպ իլէ Առափնյութիլն մը ի ծապը-
վար, Ընկերական նամականի, Ընկեր ի
Փանջուռիէ նամ պիր էսէր նէշր էյիէտի :
Պու էսէր՝ կուսակցականլարա, անլէրտէն
պաղըլարընըն քիւթաի վէ մէնաֆի ի միւ-
լիյէյէ մուվաֆըդ օլմայան հարաքեաթընա
թէվճիհ էտիւմիշ թէնգիտաթտան իպարէթ
տիր : Շիվէսի փէք հիճվի վէ միւպալաղալը
խէ տէ, Կինէ օգուճագ իչիւն էյէնճէլի
պիր էսէր տիր : Ախիրէն նէշր էթտիյի Ապ-
սիւշ Համիս վէ Շէրոգ Հօլմս էսէրինտէ
միւճալէյհ՝ Համիտին ահվալ վէ առաթը-
նը ըէսմէ չալըշըյօր :

Իթթամ պուլան սէնէնին պէլի ասարը
պունլարտան իպարէթ տիր. պունլար ա-
րտաընտա իհթիմալէն խաթրա վարիա օլ-
մայան, տիգգաթ ճէլպ էթմէյէն էսէրլէր
տէ պուլունապիլիր, ֆագաթ էսքի օլուպ
թէքրար թապ էտիլէն էփէյի էսէրլէր տէ
վար տըր, մէս. Պարոնեանըն՝ Ասամնաքոյմ
Արեւելեան, Մեծապասիս մուրացկան-
ներ, Ազգային ջոյեւը, Ծերեհնցին՝ Թորոս
Լեւոնի, Թէոդորոս Ռշտունի, Երկունի
Թ. դարու նամ բօմանլարը, Տիւմանըն՝
Մոնթէֆրիսքոյի վէպը, Երեմ հրացանա-
կիր, Քսան սարի Լէֆր, Կաղսնիֆ Բարի-
գու, Սեգրաք Տէր Սարգիսեանըն՝ Շահէնն ի
Սիւլիր, Սրուանճգեանյըն՝ Գրոց ու բրոցը,
Սասունը Դաւիթ Ստ. Պալտանեանըն՝
Ազգ. պասմուքիւնը : Տէրս քիթապլարընըն
առէտի փէք չօգ տըր. լաքին պունլարտան
քիւթալէն եէնի օլարագ հիշ տէյիլ խէ Տի-
կին Արշակունի Թէոդիկին՝ Արդի քարոյագի-
սուքիւնը վէ Օր. Արմալինի ժամկոչեանըն
Բարեկամ ճշմարիտ դաստիարակութեա-
նըն զիքր էթմէք տէյէր. հէր իքիտի տէ ալնի
ուսուլտա թէրթիպ էտիւմիշ խէ տէ, Տիկին
Թէոդիկինքի տիկէրինէ փէք ֆաիգ տիր :
Գրիգոր Մարգարեանըն՝ Քաղաքացիական

կրթութիւնը, պունտան զիյառէ մունթա-
զամ վէ ֆաղլս մալիւմաթը հալի օլան
Փրօթ. Յովհաննէս Յակոբեանըն պու նէվ
պիր էսէրի, Հրանդ վէ Զապէլ Ասատու-
րըն Քերականութիւնըն Յիւնծիւ գըսը,
Ռուբեն Զարգարեանըն՝ Մեղրագէսը,
Արամ Անտոնեանըն Բարսեղազոյն գանձա-
րանը վէ զայր զիքրէ շայան տըրլար:

Իշթէ նիւայէթ պուլան սէնէնին մա-
սուլաթը էտէպիլիսինտէն պու դատարընը
թագաթիմ էլլէտիր: Կէլէճէք սէնէ էտէ-
պիյաթ հասարընըն տահա զիյառէ մահ-
սուլտար օլմասընը թէմէննի էտէրիզ:

ՓՐՕԹԷՍԹԱՆ ՄԻՆՊԵՐԻՆԻՆ ԽԸՏՄԷԹԻ (*)

ՎԵՐ. Զ. Յ. ԱՇՃԵԱՆ, ԱՏԱՆԱ

Պու կիւն րէսի քիւշատ վէ թախտի-
սինտէ պուլունուլումըզ պինա՝ Ատանա
Փրօթէսթան քիլիսէսի տիր: Անըն ինչա
օլունմասընտա պաշ մագսէտ շու տըր քի,
օրատա Փրօթէսթան ուսուլու իլէ իպա-
տէթ վէ րուհանի խըամէթլէր իճրա օլուն-
սուն: Հէր սընֆ քիմսէլէր օրայա թէճէմ.
միւ էտիպ Եէհօվանըն ճէլիլ իսմինէ համա
ու սէնա արզ էլլէսին, վէ ճէնապը Հազդ-
տան մէրհամէթ վէ մալֆիլէթ թալէպ
էտիպ՝ անա սէնաէ ու իպատէթ թալ-
տիմ էթսին: Վադաա Ալլա՝ հէր եէրտէ
հազըր իսէ տէ քէնտի պէլթինտէ խու-
սուսի սուրէթտէ հազըր տըր: Վէ ան-
տէն խոստոյի պէրէքէթլէր ախզ էլ-
լէմէք իլիւն օրայա միւրաճաաթ էթմէք
լազըմ տըր: Հաթիմա ճէմաաթ իլէ պիր-
լիքտէ սէնաէ ու իպատէթ արզ էլլէմէք
իլիւն Բապպըն պէլթինտէ թէճէմմիւ էթ-
մէք իճապ էտէր: Պու պիր ֆարզ վէ իմ-
թիյազ տըր:

Փրօթէսթան քիլիսէսինտէ վազը օլան

(*) Պու հուլթ՝ Ասանաստա միւճէտտէն
ինչա օլունան Փրօթէսթան քիլիսէսինն թախ-
տի միւրապիլիլլէ իրատ օլունմուշ տըր:

պիլ ճիւմէ իպատէթ խըամէթլէրինտէ,
Փրօթէսթան մինպէրիննի պէսլիւք հիտէ-
սի վարաըր: Ատէմլէրի թարիգ ի հազդապէ
սալահա իրշատ էթմէք էմրինտէ ո՝ ապիմ
պիր զուվլէթ տիր: Փրօթէսթան քիլի-
սէսինտէ էհէմմ օլան գըսմ մէզպահ տէ-
յիլ՝ մինպէր տիր, խորան տէյիլ՝ քեւ
տիր: Պինաէն ալէյս պու վազթտա միւթա-
լատ էտէճէյիմիզ մէսէլէ շու տըր, Եանի
Փրօթէսթան միւնպէրիննի խըսմէթի ուէ՝
սիր:

1. Մինպէրին իւք խըամէթի ճէմաա-
քըն միլիլինի քէնվիր էքմէֆ, վէ պէոյ-
լէճէ մալիւմաթըն ստէմլէր հուսուլա կէ-
թիրմէք տիր:

Հազիգի տիյանէթ հազիգի մալիւ-
մաթ իւզէրինէ միւհասէս տիր: Ճէհալէթ
վէ իթիլատաթը պաթըլէ իլէ հազիգի
պիր տին սապիթ օլմազ: Փրօթէսթանըզ
պու մէպտէյէ սատըզ օլարազ, Քէլամ
Ուլլահըն վազ վէ թէֆսիրինէ զիյատէ
էհէմմիլլէթ վէրիլ: Վադըթը վազթաըզ
Քէլամը վազ էտէր, վէ անը ճէմաաթըն
անլալապ իսթիֆատէ էտէպիլէճէյի պիր
թարզ վէ իսանտա իրատ էտէր: Փրօ-
թէսթան մինպէրի իլիւն մուգատտէս պիր
լիստն հօզ տըր, նէ՝ Իպրանիճէ, նէ՝ Եու-
նանիճէ, նէ՝ Արապճա, նէ՝ Էրմէնիճէ,
նէ՝ Թիւրքճէ, նէ՝ Լաթիմճէ, նէ՝ Փրան-
սըզճա, նէ՝ Լիկիլիզճէ վէ նէ տէ սաիր
պիր լիստն մուգատտէս տէյիլ տիր, ան-
ճազ ճէմաաթըն անլալապիլէճէյի լիստն՝
ո մուգատտէս տիր: Պարատա՝ Թիւրք-
ճէ, Հալէպտէ՝ Արապճա, Էրզրում-
տա՝ Էրմէնիճէ, Իզմիրտէ՝ Բուճա, վէ սաիր
մահալլէրտէ տիկէր լիսանլար մուգատտէս
տիր: Վէ իշթէ Փրօթէսթան մինպէրի
էհալիլինն անլալաըզը լիսան իլէ անլէրի
թալիմ էտէր: Պիր քիմպէ հիսապ էթմիշ
տիր քի, 50 սէնէ Փրօթէսթան քիլիսէ-
սինն նիլամի խըամէթլէրինտէ պուլու-
նան պիր ֆէրա, 10 սէնէ մէքթէպէ տէ-

վամ էտէն պիր թալէպէ գադար, մէզ-
հէպի թալիմ իշխն վազթ վերմիշ օլու-
յօր, եանի 10,000 սաաթ վերիօր, պու-
խսէ աղ վազթ տէյիլ տիր: Պանա կէլիլ
քի Փրօթէսթան մինպէրինին պիր գուսու-
րը վար իսէ՝ օ տախի ճէմաաթը զիյասէ
թալիմ էթմէսի տիր: Չօգ թաամ մի-
տէյի պօղաուղու վէ չօգ նուր կէօղէ զա-
րար վէրտի կիպի, պաղէն տէ չօգ մա-
լիւմաթ զարարը օլմագտա տըր: Փագաթ
պու ճիւղէ իլէ տէ մալիւմաթ ճէհալէթ-
տէն էյի տիր:

2. Մինպէրին տիկէր խըտմէթի ճէ-
մաւարն ոխազգընդ թէկզիպ էքմէֆ,
վէ պէօյլէճէ էյի տտէմէր հուսուլա կէ-
թիրմէք տիր:

Հագիգի տիյանէթ հագիգի՝ ախազ
իւզէրինէ միւհասէն տիր, անլէրի եէքտի-
կէրինաէն ալըրումագսն: Ատէմէրի քէնտի
ֆարպարը հագգընսա թալիմ էթմէք
նիսպէթէն գօլայ տըր, ֆագաթ անլէրի
էյի տտէմէր, ախազ վէ սիյրէթ սահի-
պի տտէմէր էթմէք, գօլայ պիր մասլա-
հաթ տէյիլ տիր: Շէյքսիիր կիւզէլ պու-
յուրուպ տէմիշ տիր քի, «էյեր իճրա
էթմէք՝ պիւմէր գատար գօլայ օլսա իտի,
օ վէման մէքթէպլէր քիլիսէյէ, վէ գու-
լիպէլէր սէրայլարա թէհապիլիւ էտէր իտի»
Հագիգաթէն պիւմէք գօլայ՝ լաքին իճրա
էթմէք կիւճ տիր: Ճիւմէմիլ տախի պի-
լիր վէ իթիրաֆ էտէրիլ քի, իսթիգա-
մէթ էյի պիր մէսլէք տիր, ֆագաթ միւս-
թագիմ օլսագ նէ չէթին պիր իշ տիր,
իթաաթ էյի պիր խաաթիյէթ տիր, լա-
քին իթաաթը օլմագ նէ գատար միւշ-
քիլ տիր: Հիւրմէթ էյի պիր թապիաթ
պիր չէյ տիր: Նիլէ սըրալարտա զարարա,
նէֆսինքարալըզա վէ ֆէտաքեարալըզա բողի
օլմալըսըն, հօգ իսէ պու էյի խաաթիյէթ-
լէրէ մալիք օլմաաղսըն

Նագլ օլսուր քի, Աթինալը վէ Սպար-

թալը կէնճլէր իլէ տօլու օլան պիր օտայա
իլիթիյար պիր առէմ կիրաի: Աթինալը
կէնճլէր պու իլիթիյար տտէմի կէօրին-
ճէ անը քէնտի եանլարընա չաղըրարար,
վէ զէվալը տտէմ օրայա կէլիլինտէ չիշ
պիրի եէրինտէն զըմըլաամալըպ, անը
մահճուպ էթտիլէր: Պու հալը միւշահա-
տէ էտէն Սպարթալը կէնճլէր իսէ, տէր
հալ ալազա գալըզա պու իլիթիյարա եէր
կէօսթէրաիլէր: Ալ զէման մէրգուլ ճէվա-
պէն տէմիշ տիր քի, «Աթինալը կէնճլէր
էյի չէյ նէ օլսուղուսու պիլիլէր, ֆագաթ
Սպարթալը կէնճլէր անը իճրա էտէրլէր»:
Իշթէ մինպէրին խըտմէթի սալթ էյի չէյ-
լէրի պիլէն տէյիլ, անճուպ անլէրի քէնտի
էօրլէրինաէ կէօսթէրէն քիւմէլէր հուսու-
լա կէթիրմէք տիր: Էյի ախազ վէ սիյ-
րէթ սահիպի տտէմէր հաալը էթմէք տիր:
Տիւնեանըն էն պէօյլիք իհթիյաճը պու
ալը, վէ Փրօթէսթան մինպէրի պու իհ-
թիյաճա խըտմէթ էթմէյէ չալըջօր: Բէ-
լալըն եալընըլ իշիտիճիլէրի տէյիլ, իճրա
էտիճիլէրի օլմաղը թալիմ վէ թալէպ է-
տիյօր: Ջիրա Մուալլիմի քէպիր պույուր-
մուշ տըր քի, «Պուլարը պիլաիքտէն սօն-
րա իճրա էյլէտիլինիլ հալտէ նէ միւպա-
րէքսինիլ»:

3. Մինպէրին սաիր խըտմէթի ճէմաւա-
րն ուռիռնու թէրճի էքմէֆ վէ պէօյ-
լէճէ տինտար տտէմէր հուսուլա կէթիր-
մէք տիր:

Ատէմէրին եէքտիկէրինէ տօղրու ֆարզ-
լարը պուլսնտուղու կիպի, Ալահա տօղ-
րու տախի ֆարզլարը վար տըր: Պու ֆարզ-
լարը պիլմէք վէ անլէրէ կէօրէ հարաքէթ
էթմէք տինտարըզ տըր: Ալահնն էֆքեա-
լընա վազըֆ օլմագ վէ անըն մաթլուպընա
կէօրէ հալամագ հագիգի թագվա տըր:
Մինպէրին պէլթիւն սայ ու զայրէթի պու
պապտէ տտէմէրէ եարարմ էթմէք վէ
անլէրէ եօլ կէօսթէրմէք տիր:

Իէհու տի թանգըմընտա տտէմէրին բու-

հանի ինթիյաճընա խըամէթ էտէն իբի թաղըմ քիմսէլէր վար իտի, պիրի քեա- հնէլէր, տիկէրի փէյղամպէրլէր: Քեահին- լէրին ֆարզը՝ առէմլէրին գուրպան վէ թագաթմէլէրինի, տաա վէ լէճալարընը Ալլահա տըզ էյլէմէք, ֆագաթ փէյղամ- պէրլէրին խըամէթի՝ Ալլահ թարաֆընտան փէյղամ վէ իլհամ գապուլ էտէրէք ան- լէրի ճէմաաթա թէպլիղ էթմէք իտի. զա- թէն փէյղաւնպէր քէլիմէսինին մանաւը խապէր կէթիւրէն տէմէք տիր:

Շիմտի փրօթէսթան ուսուլունճա պիր քեահին եա ֆահաւնայա լիւզում եօզ տըր, զիրա միւմին պիւա վաաթիւա ինայէ- թին թաթիւընա թէգաւրիւպ էտիպ, քէն- տի տաա վէ լիճաւընը թագաթիւմ էտէր, ֆագաթ պիր փէյղամպէրէ տաիմա ինթի- յաճ վար տըր: Ալլահտան փէյղամ եա պասգաւմ գապուլ էտէն վէ ճէմաաթա թէպ- լիղ էտէն պիր փէյղամպէր տաիմա լաղըմ տըր: Ահա ը աթիղտէ փէյղամպէրէ պա- զէն պսսիւր իսմի տէ վէրիւր: Անըն մա- նաւը շու տըր քի, օ իլահի հագիգաթ- լարը կէօրիւր, վէ անլէրի բուհուն կէօղիւ իլէ կէօրէրէք տաիւրէրէ թէպլիղ էտէր: Իյթէ մինպէրին խըամէթի պու տըր, Ալ- լահ թարաֆընտան սէօյլէմէք տիր:

4. Մինպէրին սօն պիր խըամէթի տէ քէպչիրի պէշաւրէք տիր:

Պէշաւրէք միւթտէ տէմէք օլուպ, քի- տաա Գրիստոստա օլան խէլաս միւթտէսի վէ հայաթ միւթտէսի տիր: Վէ պու ճէ- լիլ միւթտէյի կիւնահքեար ճինսի պէշէրէ թէպլիղ վէ անլէրի պու աճիպ խէլաս- քեարա իրչատ էթմէք մինպէրին էն մու- գատտէս ֆարզը տըր: Զիրա տիւնեանըն էն պէօյիւք ինթիյաճը, մալիւմաթ տէյիլ, իպահաթ տէյիլ, խէլաս տըր, մաղմի- տէք տիր: Պէշէրիյէթին ահվալը պէօյիւք չէհրին սօգաղարընտա քէնտի եօլունու շաղըրան պիր չօճուլուն հալընա պէնզէր: Անըն եանընա եագլաղպ ֆէրեաա ու ֆի-

ղանընըն սէպէպինի սօրտուղունտա, «Փէ- տէրիմի զայիւպ էյլէտիւմ, անըն իլիւն աղ- լայօրըմ» տէր, օլ զէման չօճուլա փէտէ- լիւրին իսմի նէ օլտուղու, վէ նէրէտէ իպքեան էթմէքտէ իտիքլէրի սօրտուլար իտէ տէ, չօճուպ պունլարա գանաաթպախշ պիր ճէվապ վէրէմէզ: Պունըն իւզէրինէ օրատա օլան ֆէրալէրտէն պաղըլարը պիր թաղըմ օյունճագլար սաթուն ալարագ չօճուղու թէսէլի էթմէք իսթէրլէր, վէ տիկէր պիր թագըմ խայրիսահ զաթլար անը պիր էյթամիսանէյէ կէօնտէրիպ թա- լիւմ էթաիւրմէյի թաաթիւմ էտէրլէր: Պու էսնատէ էօթէտէն պիր առէմ գօշարագ կէլիւր վէ պու չօճուլա խիթապէն, «Յուվ- հաննէս, պէն սէնին փէտէրինի պիլիւրիւմ, սէն ֆիլան քիմսէնին օլլուսըն, կէլ սէնի փէտէրինէ կէօթիւրէյիւմ» տէյինճէ, չօ- ճուպ օյունճագլարը պիր թարաֆա աթար, վէ քէնտինէ էտիլէն վաաւը ունուտարագ պու քիմսէնին արտընճա կիտէր, զիրա անա քէն- տի փէտէրինտէն խապէր վէրիւր, վէ քէն- տիսինի անա կէօթիւրմէյի վաա էտիյօր: Պէօյլէ տէ ճինսի պէշէր պու տիւնեա չէօ- լէրինտէ սէրսէրի պիր սուրէթտէ տօլա- շըր իքէն, քէնտի սէմալի Փէտէրինի զա- յիպ էթտի, վէ պու զայաթտան տօլալը թէսէլի գապուլ էթմէզ սուրէթտէ նալէ ու ֆիլան էթմէքտէ իտի: Պու էսնատա պիր թագըմ տին իսճալարը պէշէրիյէթին շու հալընա պիր տէվա օլմաղ իւզրէ մէ- րասիւմ վէ ալին ու աաաթ ուսուլունու թաւսիյէ էթտիլէր, տիկէրլէր գուրպան վէ թագաթմէ եօլունու իրայէ էյլէտիլէր: Փագաթ Յիսուս Գրիստոս սէմաաան նու- զուլ էտէրէք պու տիւնեայա կէլտի, վէ պէշէրիյէթին հագիգի ինթիյաճընը կէօ- լէրէք, անլէրէ խիթապէն՝ «էյ ճինսի պէ- շէր, պէն սիզին սէմալի Փէտէրինիզի պի- լիւր իւմ, սիզ Ալլահըն էվաաւընընզ, կէ- լին սիզի անա կէօթիւրէյիւմ, Օ սիզի սէ- վէր, վէ քէնտի մու հապէթինէ պիր ա-

լամէթ օլմադ իւզրէ, պէնի սիզէ իրաւ էյլէտի, սիզի խէլաս էթմէք իւզրէ կէսն-տէրտի», տէր: Պու տըր հագիդի պէշա-րէթ, պու տըր խէլաս միւժտէսի, պու տըր մինպէրին պուսգում ետ փէյլամը: «Այրահ տիւնեայը պու դասար սէվտի քի քէնտի իպն վահիտինի վէրտի, թաքի ա-նա հէր իման էտէն հէլաք օլմայըպ, սն-ճադ էպէտի հայաթա մալիք օլա:»

«Պու մինպէր գախմ գալսըզնա,

Պէշարէք թէպշիր օլսուռն,

Պէշարէք թէպշիր օլսուզնա,

Հագգ քարիգ ինուրէք պուշուռն:»

Իհհապը Ասանա փրօթէսթան մինպէ-րի 60 սէնէտէն պէրու պու շէհրաթէ քէն-տի իրամէթ վէ փարդընը մէհմա էմբէն իճրա էյլէմիշ, վէ պունտան պէօյլէ էտէ-ճէք տիր տախի: Օ առէմբէրին փիքրինի թէնպիր, տիլադընը թէհզիպ վէ բուհու-նու թէրփի էթմէյէ սոյ էտէրէք, թէպ-շիրի պէշարէթ փարդընը իփայա չալըշ-մըշ, վէ պունտան պէօյլէ չալըշաճապ տըր տախի: Էյէր օ պու փարդալըն իճրա էթ-մէզ, վէ պու իմթիյազլարա տառըգ պու-լունմազ իսէ անըն պուրատա պիր իշի եօգ տըր: Խմսի ճէնապը Հագգասան թէ-մէնի էտէրիշ քի, քէնտինին հիւսնի նաղարը պու քիլիսէ վէ մինպէր իւզէրինէ օլսուն, վէ անըն պիլճիւմէ հագգ վէ փաք վէ մէրդուպ վէ միւսթահսէն օլան ճէհայէրինտէ անա մուփափապիյէթ վէր-սին. վէ անը պու ճէմաթ, պու էհալի վէ պու շէհր իլին բուհանի պէրէքէթ մէնպար էյլէսին, Ամին:

ՐՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

Պ Ն Ո Ւ Ն Պ

“ԱՆԸ ԳԱՊՈՒԼ ԷԹՍԵՏԻԼԵՐ”

Չօգ տէֆա պու զարիպ իփատէյէ ի-նանաճաղըմըզ կէլմէյօր: Քրիստոս տիւնեա-յա կէլին տէ տիւնեա անը գապուլ էթ-մէսին, պու օլ տէրէճէ մէմուլին զայրի պիր քէյփիյէթ տիր քի՝ հագիպաթ օլ-մալը տէյիլ տէյու տիւշինմէյէ իզվա օ-լունուրըզ: Եինէ տէ թարիսճէ միւսպէթ պիր էմրի վադը տըր: Ֆիլվազը Ալլահ վազլթարըն թէմամիյէթինտէ Օղլընը սէ-մատան զէմինէ եօլլատըրընտա, պէշէրի-յէթ Անը գապուլ էթմէքտէն իսէ ըէտա էթտի: Յիսուս մատում պիր եէմիքտէ եաթար: Յիսուս Մէսիհ զէմինտէ պաշընը տալայաճազ պիր մահալ պուլամաար: Յիսուս իւլյաքետար՝ խալ իւզէրինտէ էօլ-տիւ: «Անը գապուլ էթմէսիլէր:»

Պէլլի պիրի տէյէ՝ «Եէհուտիլէր անը գապուլ էթմէտի, պիլ օլմազ պէօյլէ օլմազ իտի. պիլ գապուլ էտէր իտիք, պէն գապուլ էտէր իտիմ:»

Աճէպա էօյլէ՝ մի: Յիսուս պու կիւն թէքրարէն թէնտէ զէմինէ կէլէ, տիւն-եանըն Անը գապուլ էտէճէյինէ էմի՝ մի իզ: Սանա կէլէ՝ սէն Անը գապուլ էտէր միսին: Պէլլի խանէնտէ Անը միւսափիր էթմէք իսթէրսին, ամմա տիւքքան ետ մաղազանտա անը շէրիք էտիպ, հիսապ ու քիթապլարընը, սէնէտ-սէփէտլէրինի Անըն մուայէնէսինէ աշմազ իսթէրմիսին: Պէլլի պիր ֆագիր ետ եէթիմ իլին իս-նէ իսթէտիյինտէ վէրիսին, ամմա կիւն պէ կիւն եափտըրըն տիւլ ու իթանըն ու-տըլունու Անա թարիֆ էթմէք արզու է-տէր միսին: Սօֆրանտա պիր գալ կիւն միւսափիր մաղամընտա օթուրմաընա բազի օլուրսին, ամմա խանէնտէ պէտ-տէվամ սաքին օլուպ էվ սահիպիլիք էթ-մէսինէ բազի օլուր մըսըն: Իւլփէթ ու

—Ալմանիանըն էհալիսի 1871տէն պէրու 24,000,000 արթմըշ տըր: Սէնէտէ 800 պլին իլամէ կէլիյօր: Խարիճի թիճարէթի 13 միլիարտան 20 միլիարա եէթիշմիշ տիր:

Իւնսիրյէթինին ճիւղէ տաիրէլէրինէ Անը վազըֆ էթմէք գալպինէ խօշ կելի՞ր մի : Մախֆի էօմրինէ տիւս օլան ճիւղէ տօլապլարն անտիւթարընը Անըն էլինէ զօյմալ իսթէ՞րմիսին : Մուամէլէլէրինտէ , տլազալարընտա , մուհապպէթլէրինտէ , հասրէթլէրինտէ , ըրիյալարընտա անըն խօշունա կէլմէյէն հէր շէյի տէֆ էթմէյէ կէօնլին վա՞ր մը : Գօրգարըմ պու սուտլարըն ճէվապը գօլայ զօլայընա սուպուլթի չըգմազ : Քրիստոսուն պու կիւն աիւնեա . սա 1900 սէնէ ագտէմքինտէն ֆարպլ պիր գապուլիյէթ պուլաճալը չիւպհէլի պիր քէյֆիյէթ տիր : Յիսուս աիւնեանըն իշինէ կէլմէյօր : Պիր իքինճի Մարիամտան թէվէլլուս էտէրէք թէքրարէն ճէսէտաէ զուհուր էթսէ , տարըմը Անա սահիպ չըգմազ , վէ պիր աղիզ մուհարրիլին գալէմի եինէ՝ «Քէնաթիննքինէ կէլաի , վէ քէնաթիննքիլէր Անը գապուլ էթմէտի ,» տէյու եազար :

«Անը գապուլ էթմէտիլէր :»

Պու կիւն չիւքէթի պէշէրիյէնին հալաթընտա էն զիյառէ ֆաիլ օլան գուվ վէթ Յիսուսըն շախսի թէէտիրի տիր : Կէօնէնտիյիմիլ ագլի վէ ախլազի նիմէթլէր տօղլուտան վէ տօլայըտան անտէն նիւպէան էտէր : Քիլիսէ վէ Խրիսթիյանըլը անըն իւզէրինտէ գաիմ տիր : Մէտէնիյէթ անըն սայէտինտէ մէվճուտ տըր : Աիլէ գուտիլէթինին փուլարը քէնաթի տիր : Էտէ պիյաթ , չիր , մուսիգա , ֆիւնունը զարիֆէ , հիւրիյէթի էքքեար վէ սաիրէ , պունլարա Քրիստոստան կէշմիլ օլան իւնսիրիլիլալէ էտէր իտէք , կէրիտէ չօգ զըյմէթլի շէյ գալմազ : Քրիստոս ճիւմանի քիւրրէի հալա միսալի ճիւսի ինստըն իհաթէ էթմիլ տիր : Անտէն գաշըլմազ : Անա իման էթմէյէնիլ պիլէ անըն թէէտիրինի թէնէֆիլուս էտէրլէր : Տիւշմէնլէրի պիլէ անա միննէթտար տըրլար : Օ քէնաթիննքինէ կէլաի . տալէթ օլունմազտան կէլաի : Անի

աթիյէլէր իլէ կէլաի : Թապտիր էթմէք եա էթմէսէք , ալէտտէվամ անտէն ալըյօրըլ : Անըն ֆազլընտան պիլ ճիւլմէմիլ ինայէթ իւզէրինէ ինայէթէ նաիլ օլտուգ : Հայլ՞ֆ , պին հայլ՞ֆ ըի , անըն աթիյէլէրիլէ պէրիսօրտար վէ մալամալ օլան ինսան անը գապուլտան իմթինա էտէր : «Անը գապուլ էթմէտիլէր :»

Կէշմիլաէ պէօլլէ օլտու : Էլէվմ հէման պէօլլէ տէյի՞լ մի : Ատէմլէր՝ անը գապուլ էթմէյէ կէօնիւլիւզ պուլունուրլար : Միւմքին օլտա , անը՝ աթիյէլէրինտէն թէֆրիլ էթմէք ֆիքրիմիլաէն կէշէր : Աթիյէլէրինէ տէյէճէյիմիլ հօլ , տմիս անըն զաթընը գապուլ էթմէք չէթինիմիլգէ կէլիլիլ : Մէճնունումըլը ագլլանտըրտըլընտա մէմուն պիլէ օլարըլ , տմիս տօնուլլարըմըլա տօղլունուրտա , ճանըմըլ սըդըլլայ անըն հաւտաւարմըլտան կիթմէտինի թալէպ էթմէք պիլէ քեարը աղիլ կէօրինիլ : «Անը գապուլ էթմէտիլէր :» Անը գապուլ էթմէտիլէր :

Մնունգ միւթտէտինին հագիլի մանտընը ունուլթմալ մախաթարտար էլան հալըր տրր : Ալլահըն ճիւսի պէշէրէ Քրիստոստա էն աղիմ պախչիլի նէ՞ տիր :—Քրիստոս .— «Հայաթ էքմէյի պէն իմ :» Ալլահ տիւնեալը պու գատար սէվաի ըի քիմի վէրտի .—Իպնի վահիտինի «Ալլահաթարիֆ օլունմազ աթիյէտի իշիւն չիւք օլտուն :» Հա՞նկը աթիյէտի իշիւն .—Յիսուս : Հէր շէյ պիլգէ անտէ վէրիլիլ : Հէր նիմէթ անըն էլլիտէն կէշմէքտէ պէրէքէթ օլտու : Էօմր անտէ եաշամազլէ հայաթը էպէտիլէ օլտու : Իմաի էհէմմ շէյ՝ անա մալիք օլմազըլգ տրր : Անը գապուլ էթմէլիլիլ :

«Անը գապուլ էթմէտիլէր :»

Ամա հա՞մա օլտուն ճիւլմէտի տէյիլ : Նիշէլէր տախի գապուլ էթտիլէր : Վէ «հէր քիմ գապուլ էթտի իտէ , անլէրէ էվլատ Ուլլահ օլմայա սէլահիյէթ վէրտի :» Պու կիւն սէն տախի անը գապուլ էթ , վէ էվլատ Ուլլահ օլտուն :

«Ահ, նէ՛ սիւքիւթ, ա՛հ, նէ՛ սէսսիզ
 Կէլտի պու աթիյէ,
 Պէրէքեաթլէ գալպլէրիմիզ՝
 Մալամալ էյլէյէ :
 Քիմնէ իշիթմէզաէ պիլէ
 Բապպըն թէչրիֆինի,
 Հալիմ րուհար սիւրուր իլէ
 Տույարլար սէսինի :»
 Հագիգի Ծնունդ տա իշթէ պու ուրլու
 ՄԱՐԿԻՍ

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ

ՄԵԼԻՅԻՆ ԽԱԹՐԸ ԻԶԻՆ

Յ. Գ. ՊԼԵՆՉԵՐՏ

1.

Շէմն՝ Բէթլէհէմ՝ քէօյիւնիւն սրգ, պէ-
 յազ խանէլէրի իւզէրինտէն զուրուպ էթ-
 մէք իւզրէ ուֆուգա եալլաչլորտը : Քէօ-
 յիւն պինա էաիլմիշ օլտուղու թէփէճիքլէր
 իւզէրինտէն էաէն լաթիֆ շիւալը զարպ
 ըիւզկեարը՝ շիւտաէթ ի հէրարէթի թէսքին
 էտէմէյօրտը : Քէօյիւն պօյունճա իմթիւտա
 էաէն տար, ուզուն սօգադ քեամիլէն իղ-
 սիզ օլուպ, չարչուտա խէ ալամէթ ի հա-
 յաթ օլմազ իւզրէ պիր՝ խանըն գափուսը
 էօնիւնտէ պաղլանմըշ պիր չիֆթ մէրքէպ,
 պիր տէ՝ ալչազ պինալարըն ուզուն կէօլ-
 կէսինտէ եաթմագտա օլան 3—4 քէօփէք
 վար խաի : Պու մէվսիմտէ Բէթլէհէմ էհա-
 լիտի՝ ոսնքի թէքմիլէն քէօյիւն էթրաֆըն-
 տա պուլունան չիֆթիքլէրտէ մէչղուլ պու-
 լունույօրլար խաի : Դաաընլար՝ քէնաիլէրին
 սատէ էլ իլչէրինի պիթիւրմիշ խաիլէր, վէ
 լաքին հալա զէվճլէրի իշաէն տէօնմէմիշ
 օլտուղու իշիւն տահա էվին ումուրլլէ
 մէչղուլ տէյիլ խաիլէր : Պու սուրէթլէ,
 քիւչիւք գասապա պիր հալը սիւքիւնէթ-
 տէ իսթիւրահաթ էտիյօր խաի : Լաքին քէօ-
 յիւն իշինի տօլաչան, չուրաստա պուրաստա
 պիր արայա թօփլանմըշ պազը աիլէ պէօ-

լիւքլէրինէ թէստաիւֆ էաէճէք խաի : Պէօ-
 յիւք ճատտէնին ճէնուպի ուճունտան պաշ-
 լայրպ տէրէնին պաշնա դատար ուզանան
 գըսա պիր եօլ վար խաի : Պու եօլըն պիր
 թաւափընտա, ոճն սըրաստա պուլունան պիր
 խանէնին սէրին կէօլկէսինտէ իքի դատըն
 օթուրմուշ խաիլէր : Պիրինին դուճաղընտա
 իսթիւրահաթ էաէն փարլադ կէօզլիւ պիր
 պէպէք՝ կիւլիւյօր, դուշ կիպի սէս չըգա-
 ըլլօր, մէսէրէթլէ զօլլարընը սալլայօր ի-
 տի : Անլէրին հանընտա քիւչիւք պիր զըշ
 պուլունույօրտը քի, պու տա խանէնին
 սաչաղը իւզէրինէ գօնմուշ գումուլա-
 ըր եէրէ սաչաղը թանէլէրի եէմէյէ իլ-
 զամ էթմէյէ չալըլլօրտը : Պունլարըն գար-
 չըսընտա պինազիք, լաթիֆ պիր մէն-
 զարէ պուլունույօրտը : Ուզազտա, տիյա-
 ըն վաի ուֆուգունը թուլ կէօլիւնէ
 գատար ուզանան թէփէլէր վէ տաղ զիր-
 վէլէրի թահաիւտ էտիյօր, քէօյիւն հէման
 աչաղընտա զէթուրըլլար վէ պաղլար,
 գօյունլարըն եալլաղըն չալըլլար, չիմէն-
 լէր սէրիլի սուրույօրտը : Պիւթիւն Յուգա
 տիյարընտա պունտան տահա զիյատէ սէ-
 լամէթ, սաատէթ վէ զանիմէթ իպրազ է-
 տէն պիր մէնզարէ պուլունանաղտը :

Քիւչիւք զըշ, գալլարըն աչաղըն էիմէյէ
 իլզամ էթմէք իշիւն սէմէրէսիլ ճէհայէր-
 տէն օսանըպ, վալիտէսինին հանընտ օ-
 թուրտադ, միւքեալէմէնին պիր ազ քէսի-
 լէճէյի վալթա պէքլէտի, վէ օ վալթ,
 «Վալիտէ, պանա պիր հիքեայէ սէօյլէ»,
 տէտի :

«Պիր հիքեայէ՞ մի, Աննա, սանա նէ՞
 նալլ էտէյիմ :» «Հուլթըն վէ անտէն
 սօնրա անըն քիւչիւք թօրնը Դաւիթին հի-
 քեայէսինի իշիթմէք իսթէրիմ :» Վալի-
 տի ճէվապէն՝ «Աճաիպ, սէն օ հիքեա-
 յէլէրի պիլիւսին, անլէրի սանա չօգ տէֆա
 նալլ էյլէմիշիմ», տէտի : «Էլվէթ, լաքին,
 թէքրար իշիթմէք իսթէրիմ, վէ սէն նազլ
 էյլէտիլին վալթ, աչաղընտ չալըլլան գա-

տընլարտան պիրինի, Հուլիս տէյու ֆարզ էտէճէյիմ, օ պէման էյիմիզ թամմ Դաւիթին փէտէրինին եաշատըղը էվ օլմուշ օլուր, էօյլէ տէյիլ մի:» Պունուն իւզէրինէ վալիտէսի նազլիյէթի սէօյլէմէյէ րազի օլտու: Մէրգումէ՝ ասրլարճա միւստէթ ֆիրքլէրտէ նումունէ ի սատապաթ մագամընտա եաշայան, Մօսպլը հիւսնէ խաթուն Հուլիս հագգընտա սէօյլէտի. այնի վագըթտա աշաղըստ թէլաթիւմ էտէն պուղտայ թարլալարընտա իշլէյէն պաշագճըլար՝ էպրի հիքիայէնին մէնղարէսինէ պիր հագիգիյէթ պախշ էտիյօրլարտը:

Մէրգումէ տէվամ իլէ Իսրայէլին էն պէօլիւք գաւրէմանը օլան ճէտուր, ալիւճէնապ կէնճ հագգընտա սէօյլէմէյէ պաշլատը, վէ անըն էյամը սէպսվէթինին թէպէտախլ էթմէմիշ օլան մուհիթի քիւչիւք գըպըն սէյր էթմէքտէ օլտուղու վատիլէր արասընտաքի էօմրիւնիւ թատվիլէ սուհուլէթ վէրիյօրտը:

Դատըն քէնտի էպրի հիքիայէսինի պիթիւրմիշ, վէ ըէֆիգէսի եուտիթ պէպէյի գումագլայարագ եազընտա պուլունան խանէսինէ ալտէթ էթմէյէ հազըրլանըրքէն՝ հէյէճան վէ թէլաշա տիւշմիւշ, սիւրաթլէ գօշմագտա օլան պիր չօճուգ պունլարըն պուլունտուղու մահալա եէթիշտի: Նէֆէսինի թուլթմաղա պէքլէմէյէլէք, քէնտի քէնտինի եուտիթին իւզէրինէ աթըպ պաղըրտը, «Վալիտէ, ահ վալիտէ տաքէլլէր կէլիյօրլար, թամմ պուրայա կէլմէքտէ տիրլէր, վէ քիւչիւք Ասայը գաթլ էտէճէքլէր. պէն անլէրի կէօրտիւմ, Կրախուս պանա պէօյլէ սէօյլէտի:» եուտիթ քէսկին պիր սէտա իլէ «Յուլսէփ նէ», նէ՝ տէյօրսուն, աղլամաղը պրագ տա պանա նագլ էյլէ,» տէտի: Լաքին մէրգումէնին սիմասը մուճիպ ի տէհէթ պիր հալ քէսպ էյլէմիշ օլուպ, զայրի իթիթիյարի պիր հիտտէթ իլէ պէպէյի պաղըրնա պատմագտա իտի: Յովսէփ արատա պիր աղ-

լայարագ, լաքին վալիտէսինին գօրգմուշ, թէլաշա տիւշմիւշ հայընտան թէշվիկ օլունարագ պիր գաշ աագիգէտէ վագլաշը նագլ էյլէտի:

«Պիլիսին քի, քէօյտէն տիշարտա, երուսաղէմ եօլու իւզէրինտէքի էպրի գույունըն եանընա կիթմէյէ փէտէրիմ պանա պու սապահ իղն վէրմիշ իտի: Սիմոն պին Դաւիթ տէ պէնիւմ իլէ պէրսպէր կիթտի: Օրատա տափանլարըլըլէ օնտըր իքէն, ապէրլէրին կէլմէքտէ օրտաղունու կէօրտիւք: Եիրմի գատար վար իտիլէր: Անլէր տօղրու գույոյա կէլիպ տա իլմէք իշլան տուրտուլար, իշթէ օ վագլ իրախուսու կէօրտիւմ: Խաթըրնա կէլիյօր մը վալիտէ, Կրախուս՝ Բօմալըրարըն իըրսըլլարըր թուլթմաղ իշլան Հէպրօնա կիթտիքլէրինտէ սէնին սիւթ վէ էքմէք վէրտիյին ապէր տիր: Պէնի կէօրտիւյիւնտէ էթէյիմտէն թուլթարաղ պիր թարաֆա չէրտի՝ վէ ալչապ պիր սէս իլէ տէտի, «Լալիտէնէ սէօյլէ, պէպէյի տլըպ Բիթլէհէմտէն տիշարը գաշըն: Քէօյտէքի քիւչիւք պէպէքլէրին ճիւմէսիտէ գաթլ օլունաճագլար: Շիմաի գօշ, եօգսա եիւզ պաշը սէնի տուրտուրուր:՝ Վէ պէն գօշարագ պուրա կէլաիմ, լաքին անլէր չափուգ կէլիյօրլար:» Չօճուգ աճէլէ իլէ սէօյլէյիպ սէօղիւնիւ պիթիւրտիյինտէ, հատըր օլան սիւրիւնէթտէ գարընըն քէսքին գուլագլարըր լաթիֆ ըիւզկեարտա պէլլիսիզ պիր սէս իշիթտի, վէ թէփէնին քէնտըրնտա երուսաղէմին եօլու իւզէրինտէ հալայա եիւքսէլմէքտէ օլան պիր քիւչիւք թօղ պուլթիթը միւշահէտէ էյլէտի: Պիր տագիգէ հիշ պիրի պիր սէօղ սէօյլէմէտի, վէ գատընլարտան հիշ պիրի հարաքէթ էյլէմէտի: Խապէրին տէհէթի անլէրի սէօյլէմէք վէ հարաքէթ էյլէմէք գուլվէթինտէն մահրում գըլմըշ իտի: Լաքին պու հալ անճագ պիր տագիգէ տէվամ էյլէտի: Օ վագլ իւտ տիթիւն արդտաշը

օլան խաթուն հէր նէ դատար քէնտիտի
պու միւտհիշ խապէրտէն աշնի տէրէճէտէ
միւթէէսիր օլմամը խաթի իսէ տէ , քիւ-
չիւք զըզընըն էլնտէն թութարագ վէ
մախուֆ սիւքիւնէթի իխլալ էտէրէք տէ-
տի , «Աճէլէ էյլէ , ետտիթ , պիր տադիգէ
պիլէ զայ էթմէք իշէ կէլմէզ : Էվաէքի
շէյլէրի տիւչիւնմէ վէ պիր տանիյէ պիլէ
տուրմա : Ասայը ալ վէ պիւթիւնի գալ-
վէթիկէլ զօշ : Անէր պուրայա եթիշմէզ-
տէն էվիլէլ սէն գալմայըն : Զաքարիու-
նըն զէյթունընտէն կէշէն շու ճատ-
տէտէն կիթ , պիր տէֆա օրայա եթիշիւր
իսէն , էօթէտէ պուրունան պուզտայ թար-
լաւընա գօրայճա ուլաշըրըն , օրատու տա
պաշագճըլար սանա ետարլմ էտէրէր :
Անտէն սօնրա պիւթիւնի սիւրաթընիյէ աղ-
րապան Յոլիէֆիլն՝ Հէպրօն եօլա իւզէրին-
տէքի թարլաւընա գօշ , դարանըլ օլմալ-
տան օրայա եթիշիւրսին , վէ ապէրլէրին
սէնի թագիպ էթմէսինէ փէք աղ իհթի-
մալ վար տըր , հիշ տէյիլ , օրատա պէ-
պէյիկէ սէնին կիլլէնմէնիգէ ֆուրաթըն
օլուր :» Պու աճըլը նասիհաթ վէրիլտի
սըրատա , եիւտիթ՝ պէպէյիկին պաշընա
կէլէճէք օլան պէլանըն եագլաշմագտա օլ-
աուզու ճիհէթէ գօրգունճ վէ տալլըն պիր
սիմա իլէ պագըպ տուրույօր խաթ : Մա-
րիամ՝ նասիհաթընը պիթիւրաիքտէն սօնրա
պիլէ , ետտիթ հալա ֆիրար էտէճէյի եօլ
հագգընտա պիր շէյ պիլմէյօր կիպի կէօ-
րիւնիւյօրտը : Լաքին տըղատաշը անը սյ-
սըրարագ , «Զափուգ օլ ետտիթ , նէ՞
տուրույօրսըն , եօգտա Ասանըն գաթլ օ-
լունաուղունա սէյր էթմէք մի իսթէյօրսըն ,»
տէտիւ : Նիհայէթ ետտիթ չօճուղունը ա-
սապի պիր հարաքէթլէ գալպի իւզէրինէ
պասարագ , «Ահ , Մարիամ , անը խէլաս էթ-
մէլիյիմ , զէվճիմէ սէօլէ , եափապիլիւրսէ
քէնտի տէ պէնիմ արտըմճա կէլսին ,» տէ-
տի վէ աստէթա գանատ թագընմը կիպի
պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ Զաքարիու-

նըն զէյթունընտէնա տօղլու ուզանան
եօլտան գօշմաղա պաշլատը : Աննա վէ տ-
նըն վալիտէսի վէ Յոլիէֆիլն՝ ետտիթ կէօղ-
տէն նիհան օլունճայա գտտար տուրուպ
անա սէյր էյլէտիլէր : Պիր աղ սօնրա , օ՝
ուզագտա , պուզտայ թարլաւընըն իլլինէ
կիլմէք իւզրէ իքէն՝ անը պիր տաճա կէօր-
տիլէր :

Պիր տէ պու արտատա զըյամէթ գօփ-
տա , եէքսիկէրինի թաղիպ էտէն ա-
ճըլը ֆէրիտաղար իշիտիլտի , վէ աստաէ
օլան պու քէօյ՝ տէհշէթ վէ քէտէրէ զարգ
օլմաշ իտի : Գարանըլգտան էվիլէլ հէր
շէյ խիթամ պուլմը , զուրուպըն հաղին
կէօլիկսի ֆէլաքէթաիտէ Բիթլէհէմին իա-
նէլէրի իւզէրինէ ուզանըյօրտը : Խանէլէր-
տէն չըզան ֆէրեատ նիտալարը քէօյիւն
խարիճիտէ պուրունան Բահէլին մէզարընա
ալա իլէ օրատան պիր աղըտ եանդօսը հասըլ
էաիյօրտը : Փալաթ պիր գաշ միլ էօթէ-
տէ , ետտիթ ագրապաւընըն չիֆթլիլին-
տէ օթուրմագտա՝ պէպէյի րահաթճա ու-
յումագտէ քէնտինին գալպինտէն իսէ տէ-
րին պիր թէշէքքիւր տուտը եիւքսէլմէք-
տէ խաթ :

ՄԱԼԻԻՄԱԹ Ը ՖԵՆՆԻՅԷ

—Սէյլան ասաւընը պիր շմէնտըֆիւր
խաթթըյա Հինտիսթանա րապթ էթմէք
թաամիմ էտիլիյօր : Պու սէնէ Հինտիսթան
խաթթը թա Բամէսվարտմ տատընա
գտտար ուզաւըլաճագ , Սէյլան խաթթը
տա օ քիւչիւք տատընը զարչընտաքի
Մանաար տատսընա գտտար եափըլաճագ ,
վէ սօնրա պու իքի քիւչիւք տալար ա-
րասընտաքի 18—20 միլ մէսաֆէտէրի
մէրճան սըղլարը իւզէրինտէն պիր քէօփ-
րի ինշա էտիլէճէք վէ օ զէման մագսէս
եէրինէ կէլէպիլէճէք տիր : Պունըն իլիւն
անճագ 1—1½ միլիօն լիրա լաղըմ կէ-
լէճէք տիր :

—Ալմանիւնըն Հանօվէր էյուլէթիտէ

7,000 միլ իմթիառաւորնաւ ճառաւ պու-
լունույոր: Մէզքիւր եօլլարըն քէնարընա հէփ
մէյվէ աղաճլարը տիքմիշ օլտուգլարընտան,
պու մէյվէ աղաճլարընըն իրաւոր, հէմ օ
եօլլարըն թամիրինէ, հէմ օ մէյվէլէրի օղ-
լանլարըն էլինտէն գուրթարմագ իշին
գուլլանըլան փօրիսլէրէ կիտէն մէսարիֆի
գափաւարըն: Պազը դըսմլարընտա պիր միլ
եօլտան սէնէստէ 120 իրաւըգ մէյվէ աղ-
նըյոր:

—Խէլէղլաֆ (ուղաղտա եազան) վէ
թէլէֆօն (ուղաղտա իշինտէն) ալէթլէրի իհ-
տաս օլունտուղու կիպի պու աւաւտա ին-
կիլիզ ալիսլէր պիր տէ քէլէվիթըն (ու-
ղաղտա կէօրէն) ալէթի իհտաս էտիլէպի-
լէճէքլէրինի իւմիա էտիյօլլար: Ինկիլիզ
ալիսլէրաէն Մ. Ս. Ա. Քէմպը Սուինթըն՝
Բէօնթկէն ճէմիլթի ֆէննիլէսինէ պու
իսթիլարըն էսաւլարընը թարիֆ էթմիշ տիր:
Միւմիլէյհին խաւիսընճա քէլէվիթըն
վասթթուսըլլէ ուղաղ պիր մահաւտա իճրա
օլունան եարըլլար, օլունլար, սէյլլէր՝ անլէր
իճրա օլունուր իքէն ալի վագթտա ուղաղ
եէրլէրտէ տէ իզհար օլունապիլէճէքլէր տիր:

—Կէլէն սէնէ (1911) Ինկիլթէրլանըն իա-
խալթը 680,559,175 Ինկ. լիր. (1910ըն-
քինտէն 2,302,151 ֆազլա,) իխրաճաթը
454,282,460 Ինկ. լիր. (1910ընքինտէն
23,897,688 ֆազլա օլմուշ տըր: Վէ 1911
սէնէսի թիճարէթի 1910 սէնէսինիքինտէն
26,199,839 Ինկ. լիր. զիյատէ օլմուշ տըր:
Հաթթա օն սէնէստէն պէրու մէզքիւր լա-
գաւիար էն եիւրսէք սայըլար տըրլար:

—1911տէ Խրիսթիյան քիլիսէլէր խա-
րիճի թէպչիլի պէշարէթ իշին 5,500,000
Ինկ. լիր., վէ եէլլի քիլիսէլէր 1,200,000
Ինկ. լիր. իանէ էյլէմիլէր, տիւնեանըն
հէր թարաֆընտա 22,000 միսիօնէրլէրի
պուլունըլ, մէզքիւր սէնէ վարիքնտա քի-
լիսէյէ խարիճաէն 152,216 աղա զամմ օ-
լունմըլ, միսիօնէր մէքթէպլէրինտէ 1 մի-
լիօն 477,000 թալէպէ պուլունմուշ տըր:

—Քիւլէյթէ Խրիսթիյան միսիօնէրլէր
կիրմէք իթէմիշ իսէլէր տէ շէյի Միւ-
պարէք անլէրէ միւսաւտաէ էթմէմիշ իտի:
Իքի սէնէ էվիլէլ պիր կիւն շէհրտէն թարա
էտիլէն միսիօնէրլէրաէն պիլի շէհրին քէ-
նարընտա պիր թէփէ իւզէրինտէ Քիւլէյթին
Ինճիլէ ալըլմաւը իշին տուա էյլէսի:
Միսիօնէրլէրաէն Տօգ. Պէնէթ Շէյիսէ պաշ-
գա պիր շէհրաէ լաւթ կէլիպ անըն իլէ
տօսթլուգ թէշքիլ էթմիշ օլտուղունտան
պու հազընլարտա Շէյիսին գըզը աղըր խաւ-
թալըգտան թութուլտուղունտա Շէյիս՝ միւ-
միսիլէյհի տալէթ էտէր: Անըն իճրա էթ-
աիլի ամէլիյաթը ճէրրահիլէ մուվաֆֆագ
օլուր, վէ Շէյի պունա միւքեաֆաթէն
միսիօնէրլէրէ Քիւլէյթաէ թէմէքքիւն էթ-
մէյէ միւսաւտաէ էտէր: Միսիօնէրլէր՝ լէ-
ֆիլգլէրինին շոյ իւզէրինտէ տաւա էթաիլի
թէփէտէ պիր հէր ալըպ օրտաւա իշլէմէյէ
պաշլարլար:

—Պէրիգալլար չիմտիքի գույուտաթը
ուզուն միւտաէթ հըֆլ. էտէպիլմէնին եօ-
լունու պուլմաղա չարչըյօրլար, զիրա պու-
քիթապլար վէ քեաղըսլար պիր գաշ եիւզ
սէնէ վարֆընտա իփրանըպ հազըլարը կէ-
չիյօր: Տօգ. Դունյ՝ Բարեւոն խարապալա-
րընտան պուլտուղու պիր իւթիլմանէ իւ-
զէրինտէրի գալարն՝ պունտան 5,000 սէնէ
էվիլէլ հազըլմըլ օլտուղունու դիքը էյլէմիշ
տիր: Եկէր ֆօնօղլաֆ գալալարը էյի մու-
հաֆագաւ էտիլէպիլիլէր իսէ, անլէրին տէ
էօյլէ ուզուն միւտաէթ տալանճաղը զանն
օլունմագտա տըր:

ԻԼԲ “ՔՐԻՍՏԸՍ ԳԱՐՏ,,Ը

1844տէ Դիկտեմբերին պիր աղչամըն-
տա պիր Ինկիլիլ լէստամ հազը մատաւը-
նըն էօնիւտէ օթուրմուշ՝ սէվտիլի պիր
տօսթուըն Ծնունդընը նաւըլ թէպրիք
էթմին տէյու տիւշիւնիյօր իտի: Պիր տէ
հըլարըլ կիպի ֆիքրինէ պիր թաւալվուր
կէլաի: Պիր փարչա մուգալա քեաղըտա

լըպ անըն պիր քէօչէսինէ պիր ֆամիլեա կրողիւր ըէս՝ էյլէտի. պու կրողիւր հէր քէս պիրի պիրէրինին աչգընա պատէնուչ օլույօրլար իսի: Քեաղըտըն տիկէր քէօչէ- լէրինէ խալլաւհլըպ վէ սէլամէթ իսա է- տէն մէնղարէլէր չըղալ: Պու գար ուր գաթ- լալըպ պիր քեաղըտա սարարագ տօթու- նա կէօնտէրտի: Տօթու պու գարտը ա- լընճա օ գատար մահլուզ օլտու քի, իֆթի- խարլէ անը հէփ տօթլարընա կէօթէրտի: Անը հէր կէօրէն պու ֆիքրտէն փէք խօշ- լանարընտան, չօգլար մէզքիւր ըէտտամ- կէլէճէք ինուճ քէնաիլէրէ էօյլէսի գարտլար հազըրլամապընը ուրփարը էթ- տիլէր: Պունըն իզլէրինէ պաշգա ըէստամ- լար տախի ախի սուրէթտէ գարտլար եա- փըպ սաթալըպ: 1880տէ Լօնտրատա պիր գումփանիա էն էյի Մնուճ գարար ըէսմի չըղանա 500 ինկ. լիրա մի քեաֆաթ վատ էյլէտի, պու իսէ՝ ըէստամլարը Քրիսմըս գարտլարը եափմաղա թէշլիպ էյլէտի: Սօնրա պու ըէսմէր իզլէրինէ մանտար քէլամլար զամմ էթմէք տէ ֆիքրլէրէ կէ- լիպ, նիհայէթ չիմտիքի Քրիսմըս գարտ- լարը ուսուլը հէր թարաֆտա թէսամմա ըէյլէտի:

ԾՆՈՒՊ ԵՕՐԹՈՒՍՈՒՆԱՏԱՐ ԱՏԵԹԼԷՐ

ԶՕՃՈՒԳԼԱՐ ԻԶԻԻՆ

Քիւչիւք խանըմլար վէ էֆէնտիլէր, Զաննըմճա չիմտիլէ գատար սիզ Քրիսմիս վէ Սանթիգլօլ իսիլէրինի էօյրէնմիլ օլ- մալըսընըլ:

Սանթիգլօլ հէր սէնէնին Քրիսմըս (Մնուճ) կէճէսինտէ պիր չօգ մէմլէքէթ- լէրտէ հազըր պուլունուպ՝ միլիօնլարճա քիւչիւք չօճուլլարըն տիվարա սասըղլարը չօրապլարը չէրէզլէր իլէ, վէ միսաֆիր օտալարընտա տիքիլմիլ օլան եէշիլ աղաճ- լարը հէր ճինա օյունճաղլար վէ՝ հէտիլէ- լէր իլէ տօնատըր: Պաղընըլ Ինկիլթիւրա-

նըն գրալ սարալընտա Քրիսմըս նասըլ իճ- լա օլունուր:

Քրիսմըս կէճէսինտէ գանտիլլէր իլէ տօնանըլ եիւքէք վէ կէնիլ պիր սալօնա կիրտիլինիլտէ, օրատաքի աճուտլարը թիւ- թիւնտէն գարարմըլ, վէ տիվարտան ապը- լան պալրապլարը վագթըլլէ օրալա ասան- լարըն գանըլլէ գըզարմըլ, վէ իվրանըպ երըթըլլէլ պուլլարսընըլ, պու պալրագ- լարըն արտալարընտա իսէ՝ պիր թագըմ տօնուզ վէ կէյիք պաշլարը սալըմըլ աըր: Սալօնըն պոյունճա աչըմըլ պիր զիյաֆէթ մասաար պուլլանըպ, անըն պաշ թարաֆ- լարընտա լաճիլլէրա, սարը վէ մալի էլպի- սէլէր կիլինմիլ լօրալար վէ լէյալլէր, եան թարաֆլարընտա իսէ խատէմէլէր օ- թուրմուչլար տըր: Մասանըն իսթ պա- չընտա ուղուն պոյու քիպար սագալը վէ տուտուլարընտա թէպէսիմ պուլունան գրալ, եանընտա իսէ կիւզէլ կէնճ գրա- լիյա, վէ պու իրիսինին արտսընտա տաֆի կիլինմիլ պիր չօճուզ պուլունըպ անըն պաշընըն իսթ թարաֆընտա պիր թաճ սալըմըլ աըր:

Պիր տէ աըլարտան գըրմըլը սէթրի կիլինմիլ չալըճըլար՝ մագամլար չալարագ պու սալօնտան իչէրի կիլէրլէր, հէր քէս պունըլարա պագարքէն մէզքիւր չօճուզ էլ չարփար: Պունտան սօնրա պիր աչըլ է- լինտէ պիր կիւմիլ թէփտի՝ վէ իչինտէ պուզը չըզմագտա օլան քէպապ օլ- մուլ պիր տօնուզ պաշը կէթիլիլ: Պունըն արգասընտան եէշիլ կիլինմիլ վէ տօնուզ ալընտա գուլլանըլան մըզըրաղլար էլլէրին- տէ օլարագ պիր թագըմ ալըլըլար իչէրի կէլիլ, վէ 500 սէնէ էվլէլ եալըմըլ օ- լան պիր մագամ. (Loslu Söylü) չալ- ղըճըլար թարաֆընտան չալընըր: Աչըլ թէփտիլի մատա իզլէրինտէ գոյունճա զի- յաֆէթ ըէիսի պուչուղը էլինէ ալըպ հէր քէսէ մէզքիւր քէպապտան հիստէլէր թէվզի էտէր: Կիւմիլ գատէհլէր կէլիլ,

էվէլա գրաւ վէ գրաւիչա անլէրտէն շու-
րուպլար իշիպ, ալազտա տուրան քիւ-
չիւք չոճուղա խիթապէն, «Ալլահ վէլիի
ահաը միւպարէքլէսին», տէրլէր, վէ պիւ-
թիւն դալապալըդ ալիի սէօղլէրլէ ալգըշ
էտէրլէր: Չոճուգ հէր նէ գատար ու-
թանրպ գըզարըր իսէ տէ, երինէ թէպէս-
սիւմ իլէ օլ հէյէթէ թէմէննա էտէր,
անտէն Ինկիլթէրրանլըն փուշիկլէրի վէ չէ-
չիտ չէչիտ թաամլարը կէլիւր, վէ պու կէ-
լէն թաամլար Քրիսմըսըն եագլաչարղընը
իւպար էտէրլէր, զիրա օրատա Քրիսմըս
հարը կէճէտէ պաշլար: Նա՞սըլ, չոճուգլար
Քրիսմըս զիյաֆէթիւնտէ պուլունմաղա սի-
ղին տէ իշթահընըղ չէքի՞օր մը:

Նիհայէթ զիյաֆէթ պիթէր վէ գրաւ
իլէ գրաւիչա չոճուգ իլէ պիւրլէքտէ սու-
թոնտան չըգարլար: վէ պիւր թայէ ուլգու-
սու կէլմիշ օլան պու չոճուղու չապուճագ
եաթաղընա կէօթիւրիւր, չիւնքի ուլու-
մալընճա Սանթիգլօղ կէլմէզ:

Պու սաղնտան խարիճտէ իսէ, պիւր
թագըմ պէյազ էլպիսէլի կէնճլէր էլտէն
էվէ կէզիպ, պիղիմ՝ «Աւետիս, Կաղան-
տոս»լար կիպի թէրէննիւմ էտէրէք հէ-
տիյէլէր ալմագաա օլուրլար, հաթթա
մէզքիւր շահանի սալօնա եագըն կիտիպ
անլըն փէնճէրէսինտէն իչէրիյէ թէրէննիւմ
էթտիքլէրինտէ իչէրիտէն շահանի աիլէյէ
աիտ օլան սարը սաչը պիւր խանըմ՝ ծնա-
րա չիւր մագամընտա շու սէօղլէրի «սէօլլէր»,
էյ քէյֆիլ վէ մէսուր եֆէնտիլէր, Բապպ
սիլի հըֆղ էյլէսին վէ սիլի մէյուս էթ-
մէսին: Պու կիւն սիլէ Քրիսմըս տըր, զիրա
Բեթլէհէմոնէ Բապպ Յիսուս տօղմուշ տըր:

Իմտի կէրէք գրալըն չոճուղը կէրէք
Ինկիլթէրրանլըն հէփ չոճուգլարը ուլգույա
տալտըզլարը կիպի իշթէ Սանթիգլօղ հէ-
տիյէլէրիլէ կէլիւր: վէ հէփ չոճուգլարըն
տսմըշ խիթրլէրի չօրապալարընը միւնասիպ
սալարըլը հէտիյէլէրիլէ տօլտուրտուգտան
սօնրա, միւսաֆիւր օտալարընա կիրէր վէ
հանկըպընտա պիւր աղաճ պուլուր իսէ ա-
նըն իւթիւնիւ էօլլէ կիւղէլ ճալիպ հէտի-
յէլէր իլէ տօնատըր քի, էրթէսի կիւն օ-
րայա կիրէն չոճուգլար տգչամա գատար
օլ օտատան չըգմագ իսթէմէզլէր:

Թալաս

ՄԻՊԱՐ ՄՆՉԵՐԵԱՆ

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

Խ Ա Ր Ի Ճ Ի

Ձիւն. — Ճիւմուրիյէթ մէրքէզի Նանքին
իլէ Փէքին տրտընտաքի միւթարէքէ տէվտա
էտիյօր իսէ տէ, ճիւմուրիյէթ թարափտա-
րանը մուհարէպէ հաղըրըլընտա պուլունույօր-
լար: Աճէնթլէրի սիլահ սաթուն ալմաղ իւղրէ
Ճափօնիայա կիթմիչլէր: Շիմսիլիք Ձինմալին
իքիյէ թագաթ օլունմուշ օլուպ, գրալիյէթ
թարափը չիմալ վէ ճիւմուրիյէթ թարափը ճէ-
նուպ օլուպ, չիմալ վիլայէթլէր տալ Ձինի, իւշ
Մանչուրիա էյալէթլէրինի վէ տնկլին միւթ-
թէհիտլէրի օլան Մօնկօլլարը հալի տիւր, ճէնուպ
իսէ ճէնուպտա օլան օն իքի վիլայէթլէրի, վէ
ճէնուպի տէնիլլէրտէ օլան զօրօխալարը միւն-
թէվի տիւր: Պիւր լիվայէթէ կէօրէ, ճիւմ-
ուրիյէթ լէիսի՝ միլի մէճիսի Շանհայա տա-
վէթէտէճէք: Պաղըլարըն զաննճա ինկիլ-
թէրրա Ձին հիւքիւմէթիւնի խիթիգրաղ էթմէ-
սինն մանի օլմաղա տարտա հարաթմ էթմիշ
օլույօր: Տէվլէթլէր Փէքինտէն տէնիլլէր գատար
օլան չիմէնտիլէր խաթթըր զալթ էյլէմիշ
տիլլէր: Ճիւմուրիյէթիւն լէիսի Տր. Սուս պիւր
պէյաննամէ նէչը էտիւպ, տէվլէթլէր կէօն-
տէրմիշ վէ պուստա Մանչուրիայըն էլնտէն թէ-
չէքքի էտէրէք, եէնի ճիւմուրի հիւքիւմէթիւն
հէր չէյի սըրաաընա գօյաճաղընը վաա էթմիշ
տիւր: Տր. Սուս ճիւմուրիյէթ լիյաթէթիւն
եուվանչիքայա թագաթմ էթմիշտէ տէ միւմաի-
լէյ՝ օ թէքիլիի լէտա էլլէմիշ տիւր: Անպաղը-
տըլընա կէօրէ, ճիւմուրիյէրի Ուուչանկատա
50,000 վէ Նանքինտէ 80,000 ապքէրի վար
տըր, գրալ թարափտարանըն 100,000 ապքէրի
վար տըր: Չէչուտն էալթիւնտէ հիւքիւմէթ-
սիլիլք տէվտա էտիյօր: Իմփէրաթօլըն թէրք ի
տալթանտիւմ էտէճէյի լիվայէթ օլունույօր:

Մօնկօլլ մէսէկէսի. — Կէչլէն Յունիստէ Բու-
սիա Ձին հիւքիւմէթիւնէ պիւր նօթա վէրէրէք,
Մօնկօլլատա Ձինն ումուր սաթիլիյէյէ գա-
րըմամաընը, իսնն ի սաթիլիյէ թալէպ էթմէ-
մէսինի, վէ օրայա Ձինի մուհաճիլլէր կէօն-
տէրմէմէսինի թալէպ էթմիշ խտի: Պու քէրէ
Մօնկօլլարըն խիթիգրալիյէթ իլան էյլէմէլլէրի
իւղլէրինէ, Բոսիսա Ձին հիւքիւմէթիւնէ շու
թալէպլէրտէ պուլունմը տըր, չէօլլէ քի. 1. Ձին
Մօնկօլլայա տաքէր կէօնտէրմէյէճէք, 2. Մուհա-
ճիւր կէնտէրմէյէճէք, 3. Մօնկօլլատա չիմէնտը-

Փէր Խափնագ իմթիւղը Բուսիայա ակա օրածագ , 4. Մօնկօլլար 2ինի պիր վալինին նաղարէթի թանթրնտա քէնտի ումուրը պախիլիլէրինի ի- տարէ էտէճէք իսէ տէ , իտարէճէ հէր հանիլը պիր թէպէտաիւլ Բուսիանըն միւսատտէսիլլէ օրածագ արը :

Ֆրանսա. — Պու կիւնկէրաէ Ֆրանստատ գա- պինէճէ պիր ինգիրապ զուհուր էթմիլ , վէ նի հայէթ գապինէնին ճիւմէ ազապարը իմթիֆա- լալընը վէրմիլ տիրէր : Ֆրանսո-Արման իմթիլա- ֆրնտա տաիր Սինաթոստա միւզաքէրէ տէվաթ էտէր իքէն մէսէլէ ումուրը խարիճիլէ էնճիւմէ- նինէ հէվալէ էտիրմիլ իտի : Օրատա պու շէյ միւզաքէրէ էտիրքէն , պաշ վէֆիլ Մ . Քէյլօ իլէ խարիճիլէ նաղըրը Մ . ալ Սէլվէտէն իմթի- զաճ իչիւն տնկէրի մէզքիւր էնճիւմէն հազու- րունտա տալէթ էյլէտիլէր : Ֆաղաթ էվ- վէլիսի կիւն Մ . Ժիւլ Բօչէնին պիր զաղէթատա նէչը էթտիլի պիր պէնտ էլան տմէնին նաղարը տիգղաթընը ճէլլ էյլէմիլաի : էնճիւմէն ազատն- տան Մ . Գլէմէնտ Մ . Քէյլօտան՝ Արմանիա իլէ միւզաքէրէնին միւզու պուլտուզու էնտատա քէնտիլին խարիճիլէ նաղըրընտան վէ Պէրլին սէֆիրի Մ . Գամպօնտան կիլլի պիր միւ- զաքէրէտէ պուլտուզ պուլտուզաղընը սիւալ էտէր , օ տա պէօյլէ պիր միւզաքէրէտէ պու- լունմաղընը շէրէֆի իւզէրինէ իտաիա էտէր : Մ . Գլէմէնտ Մ . ալ Սէլվէտէն պու շէյի սիւալ էթտիլալէ միւշարիլէյ՝ նիհայէթ շէօյլէ տէմէյէ մէճպուր օլուր , եանի «Սէնին սիւալինէ ճէվալ վէրէմէմ , պիր իտարաֆտան պիլաիլիմ հազի- գաթը սէօյլէմէք վազիֆէսի , տիկէր իտարաֆտան լէֆիլլէրիմէ աստագաթ վազիֆէմ պէնի թազիլիլ էտիլլէր : Պուշտան տնկալըր թի Արմանիա իլէ օրան պու միւզաքէրէ էնտապնտա Մ . Քէյլօ քէնտի շաիսի հիտապնտա Արմանիա իլէ միւզա- քէրէտէ պուլտունմուշ վէ պուշտան խարիճիլէ նաղըրը միւքէտաէր օլարագ , Մ . Գլէմէնտայա մալիւմաթ վէրմէքաէ պուլտունմուշ արը : Պու շէյ անպաղըննա խարիճիլէ նաղըրը իմթիֆաթընը վէր- մէյէ մէճպուր օլուրէ արը : Մ . Քէյլօ միւշարի- լէյին եէրինէ Մ . Տէլգատէյի խարիճիլէ նաղըրը իմային էթմիլ իսէ տէ , օ տաիս իմթիֆա էթ- մէյէ մէճպուր օլուրէ , վէ նիհայէթ պիւթիւն գապինէ իմթիֆա էյլէմիլլէր տիր : Ֆրանսա գապինէսինին սուգուլթը իւզէրինէ եէնի թէշ- քիլ օլունտան գապինէտէ սիթի իւզ գիլլի ա- զապար պուլտունմապտա արը : Մ . Փուանդարէ պաշ վէֆիլ վէ խարիճիլէ նաղըրը , Մ . Պրիլան

ապիլլէ , Մ . Սթիք , տաիլիլլէ , Մ . Միրան հարսիլլէ , Մ . Տէլքատէ պահիլլէ , Մ . Բիլլի մա- լիլլէ նաղըրը արը :

Իսիւանիա վէ Ֆրանսա. — Մարօքտա Իսպա- նիա իլէ Ֆրանսանըն տաիրէի նաւփուզարընա աղազատար օլան մէսէլէլէրի պու իքի տէվէթ միւզաքէրէ էյլէմէքաէ տիրէր : Վէ պաշլընտ շու իւշ նաղթտա տրապարընտա միւշքիլաթ զուհուր էթմէքաէ տիր տէյու կէօրիւնիլլայօր 1. Ֆրանսա Մարօք իւզէրինէ Սուլթանըն հազըր հիւքիւմանիսինի թանըյօր վէ հիւքիւմէթ մէր- քէվինին Ֆաա օլաուզընը իտաիա էտիլլայօր , Ֆաա իսէ Ֆրանսանըն տաիրէի թէէտիլլէնտէ օլաու- զընտան Իսիւանիա պուշտա իմթիլալ էտիլլայօր , զիրա օ զէման Իսիւանիանըն էլինտէ պու- լունտան տաիրէ տաիրի Ֆրանսանըն թէէտիլլի թանթրնտա օլալունտագ արը : 2. Եէնի իմթիլաֆ նէթիճէսինտէ Մարօքըն պիլճիւլլէ սիլաիսի հազուզը Ֆրանսանըն թանթը իտա- րէսինտէ պուլտուզօր , Իսիւանիա քէնտի տաիրէսինին պուշտա միւսթէնտա իուլթուլմաթընը թալէլ էյլէյօր : 3. 1904 իմթիլաֆրնա կէօրէ «սրաքուֆա» պուլտուզապտա Իսիւանիա քէնտի տաիրէսինտէ ազապա զալաճագ արը : Իսիւանիա չիմի «սրաքուֆա» պուլտուլլէ տաա էտիլլայօր : Պու իքի տէվէթ արաթընտա միւզաքէրէ կիլլի տէվաթ էտիլլայօր : Մարօք Սուլթանը Յուլիս 14տէ Փարիլլէ կիտէճէք տիր :

Իրան. — Պու կիւն Իրանտա Բուսիանըն 11,000 տաքէրի պուլտունմապտա արը : 4,800 Թէպրիլտէ 3,400 Գազվինտէ , 900 Բէյթալ , 1,500 Խօյաա , պազիսի տէ զօնաթաթօլարտա : Բուսիանըն Իրան- տա պուլտունտան 20,000,000 լիլլայլլէ մէնաֆիլի թէէսին էտիլմէզաէն պու տաքէրէր Իրանը թէրք էթմէյէճէքէր տիր : Պիր լիլլայլլէթ կէօրէ շահը մաթիւր Իրանը թէրք էտէրսէ հիւքիւմէթ քէն- տինէ սէնէվի 40,000 թումէն մաաշ վէրմէյէ հաղըր արը : Մր . Շուսթըրըն հէրինէ պիր էնէպի մէմուր զօնաթաթօլարտա Բուսիա իլէ Ինկիլթէրրա- նըն լէյինի թահաիլ էթմէք լապլմ կէլէճէյինտէն , Իրան հիւքիւմէթի պու կիւնիլլիւն էօնիւնիւ տրագ իչիւն , միւմաիլլէյին եէրինէ եէրլի մէ- մուլար զօյմուշ արը : Պու իսէ Ինկիլթէրրա վէ Բուսիա իւզէրինտէ Ֆէնա թէէսիր հաթըլ էթմիլ տիր :—Բուսիա Թէպրիլտէ 4 քիլի տաճա՝ տա- մըլ վէ էվէրինի պէրհապա էթմիլ տիր : Պուն- լալտան պիրի Սաթթար իտանըն եէկէնի Հաճի Ալի Տալաֆուրուզ (Ֆէտաիլլէրին լէլիսի) տիր :— Հինաթիւմանտան կէօնտէրիլլէճէք Ինկիլլիլլէ տա-

քէրինէ մուգալէմէթ էթմէք իշխան ճէնուպի էյալէթէրին գապարկընտէն 15,000 նէֆէր սի լահլանմը տրր: Հիւնտիսթան հիւքիւմէթի իսէ ճէնուպի Իրանտա քէնտի մէնֆատթընը հէր նէ օյսուքս օյսուն մուհաֆազայա գարար վէրմիշ տիր:

Միւրքեհիլի. — Յրանաստա իճրա օլունան թահրիր ի նուֆուս նէթիճէսինտէ անլաշըմը տըր քի, չիստի Յրանաս էհալիսի 39,601,509 նուֆուս օլուպ. 1906սան պէրու 349,264 նուֆուս արթմը տըր: Փարիստէ 2,888,110 նուֆուս էհալի պուլունուպ 6 սէնէտէ 124,717 իւլալէ վուգու պուլմուշ տըր: Մարտիկանըն էհալիսի 550,619 տըր: — Գրալ-Իմիէրաթօր Ճօրճ Լիկիլթէրրայա ալտէթի էանալնտա իտարթուսա ուլրամայաճագ տըր: — Գրալ-Իմիէրաթօր Ճօրճ Պօմպայտան հարաքէթ էթմէլաէն Լօնարտապալալ վէքիլէ չէքալի պիր թէլէզրաֆտա պու սէֆէրինին մէմուլ էթիսիլնտէն զիյատէ մուվաֆֆազ օլաղընը պէյան էթմիշ տիր: — Մալիւմ օլտուզու վէճճ իւլըրէ Լափտիւ-Ամէրիզա մուհարէպէսի էանալնտա Մէյն զըրճըր ալտանը պիր փաթլայը նէթիճէսինտէ Հալանա էծիւնտէ տէնիզէ զարգ օլմուշ իտի: Պու զըրճըր պու կիւնլէրտէ սիգգաթիւ թէֆիլի էալիպ անըն պաթմասընը հագիլի սէպէպի թալին էալիլիշ տիր: Էլվէլա Մէյնի իշինտէն պիր գազա իլէ փաթլամը օլտուզու նազարիլէսի մէյտանա դօնուլտու իսէ տէ, սոն թէֆիլիլէր անըն տիշարտան պիր լաղըմ վաղըթաղա վուրուլտուղունը վէ սօնրա զըրճըրտաքի պարութ մախզէնինին աթէշ ալարագ փաթլաղընը չիւպէյէ մահալ պրագմայաճագ սուրէթտէ իսպաթ էյէմիշ տիր: Էաքին պու լաղըմըն քիլէր թարաֆընտան դօնուլտու հալա անլաշըմամը տըր:

Նիւ-Նօրք Էանկընր. — Նիւ-Նօրքտա Էքուիթէպ նամ հայաթ սիկուրթա դուսիմանտա պինասը Յունվար Զատ Էանըպ քիւլ օլմուշ տըր: Աթէշ պինանըն ալթ գաթընտան պաշայըպ տէրնալ պիւթիւն պինայը իհաթտ էյէմիշ. լաքին թուլումպաճըլարին զայրէթի ույէսինտէ էթրաֆ պինարարա սիրաէթ էթմէմիշ տիր: Պինաճա զայաթ 3,200 000 ինկիլիզ լիւտալ վէ տէփօղիթ էտիլէն մէպալալ 200,000,000 ինկիլիզ լիւտալ թահմին օլունուլար: Պինա սիկուրթայա դօնուլտամը տըր. լաքին գուսիմանտանը վէրտիլի մալիւմաթիւ նազարէն պինա զաթէն էսիլ օլտուլունտան անը միւսէտտէտէն Էափարթմագ նիլէթինտէ իտիլէր. Էէնի պինա տիւննատա էն պէօլէք պինա օլաճագ իմիշ: Պու Էանկընտա 7 քիմսէ Էանմը, վէ 7 քիմսէ զայիպ տիր: Գաճալարտան պիլիլին պէքճիսի քէնտի մէվգիլնտէ Էանմը պուլունմը տըր. Էանմըն սէպէպինտէն վազիֆէ մահալինի թէրք էալիպ գալմագ իսթէմէմիշ տիր:

Ա Չ Գ Ա Յ Ի Ն

Յունվ. 11 Փէնճէնայի կիւնիւ Բոււմ Փաթլ-րիգի Նօաթիւմ հազրէթլէրի մայէթիլէ Էրմէնի Փաթրիգիսանէսինի զիյարէթ էյէմիշ վէ փէք իւշ միւլաղաթտա պուլունմուշար տըր: Իֆա ի լաղըմէ ի թէպրիքիսթտան սօնրա Նօաթիւմ Ս. ֆրանսըզնա լիսանա իտարէ ի քէլամ էալալ, իքի միլլէթ արասընտա մէվճուս օլան լաղըմէ ի ուիտուվէթի թաղվիլէ էտէն պու զիյարէթի Բոււմ ճէմտաթը նալընա իճրա էյէտիլինի պէյան վէ Արչարունի Ս.ա իսթիպէն, Էրմէնի քիլիստանը վէ սէնլէրտէն պէրու զուլմաթտէ Էրմէնի միլլէթինի կէօղիւնիւնիւն պէպէյի կիպի մուհաֆազա էյէմէսինի միւլարիլէյնէ իսթար վէ պու պապաէ մուվաֆֆազիլէթինի Ալլահտան թէմէնի էյէմիշ տիր: Արչարունի Ս. Էրմէնի միլլէթինէ հէր ֆարաթիլէ հիտիյաթը ուիտուվէթիլէթիլէ իպրագ էտէն Բոււմ միլլէթինէ վէ վէթքիսթէն իպրագ էտէն Բոււմ միլլէթինէ վէ Նօաթիւմ հազրէթլէրինէ տըր թէլէքքիւր էյէմիշ տիր: — Այնի կիւնտէ Բոււմ սէֆիրի Ս. Զարիքայ պաշ թէրճէմանըյէ Փաթրիգիսանէյի զիյարէթ էյէմիշ տիր: Էանտ ի միւքիսթէմէտէ Փաթրիգ Ս. սէֆիրին ճիտալէթինտէն ճէտալէթիսալ օլարագ, Բուսիտա պուլունտան Էրմէնի մահալալարընը ալտա պրագըմալընը վէ անլէր ինտանի պիր իտաթտա պուլունմուշ իսէլէր, փէտէրտնէ աֆվ էտիլմէլէրինի քէնտիսմընա Չար հազրէթլէրինտէն իսթիւրհամ էյէմէսինի սէֆիրտէն թալէպ էյէմիշ տիր: Սէֆիր հագրէթլէրի պու պապաէ մէճիս ի վիւքէլայա պիլիթլէրի պու պապաէ մէճիս ի վիւքէլայա պիլիթլէրի վէրալինի, վէ Փաթրիգ Ս. ըն արգու թաղրի վէրալինի, վէ Փաթրիգ Ս. ըն արգու լարընը Չարա թաղտիւմ էտէճէյինի վէ անը իճրալնտա տաթի չաղընտալընը պէյան էյէմիշ տիր: — Պուլար Էքգարը վէքիլի տաթի Փաթրիգ Ս. ը զիյարէթ էյէմիշ տիր: — Յունվ. 1 Փաղար կիւնիւ Մալիլէ նաղըրը Նաիլ պէյ տաթի Փաթրիգիսանէյի զիյարէթ էյէմիշ վէ Փաթրի Ս. իլէ Էարըմ սաաթ գաաթ միւլաղաթտա պուլունմուշ տըր: Փաթրիգ Ս. Ատանա էյթիւմընա թաթիսի էտիլ: 10 պին իրանըն Էին պիւտճէտէն պրագըրաղընը զիք իլէ, մէպալալ մէվքիւրին պու սէնէ պիւտճէսինէ կէշ իլիմէսինի նաղըրը միւլարիլէյնտէն թալէպ էլէմիշ վէ Նաիլ պէյ պու պապաէ լաղըմ կէլէ Էանմը Էանմը պուլունմը տըր: Էանմըն սէպէպինտէն վազիֆէ մահալինի թէրք էալիպ գալմագ իսթէմէմիշ տիր:

րաֆերնաւան պիր Փաթրիգխանէ պինաորնն ինչա էթարիլէճէլինի եազըյոր:—Սըվազտա պիր դը- թալ վուգուրնա տար տէվէրան էտէն շայիաթ իւզէրինէ Փաթրիգխանէ Տախիյէ նէզարէթին- տէն վուգուր ի հալը խթիֆտար էյլէմիշ վէ մէզ- քիր շայիանըն պիր ապ ու էտան օլտուգու նէ- զարէթտէն պէյան էտիլմիշ տիր: Պու պապաէ Փաթրիգխանէյէ Սըվազտան պիր խապէր վարիտ օլմամը տիր:—Հիւքիւմէթ ի մահալիյէ շաղի- մէհնար Մուսա պէյի տէրաէթ իչիւն ժանտար- մա կէճաւէրմիշ ինէ տէ Մուսա պէյ էվէլէճէ խա- պէր ալըպ 100 դատար տիլինէիլիյէ աաղա չէ- քիլիպ, էթրաֆի քէօյլէրի խարապ էթմէք իւզրէ թէհախտէ պուլունույոր խիշ:—Փաթրիգ Ս. ըն իթթիհաս վէ թէրազը ֆըրգաւընա մէյլ էթ- տիլի եազըմըշ իտի իսէ տէ, իչ պիր ֆըրգայա ինթիտապ էյլէմէտիլի Փաթրիգխանէ թարաֆըն- տան րէսմէն պէյան էտիլմիշ տիր:—Պու սէնէ էրմէնիլէր արասընտա մաթպասըն իլք տէֆա զուլանըմաւընն 400 իւնճիւ սէնէ ի տէվրիյէսի տիր: Պու վազըրի մուհիմէյի զիքը էթմէք իւզրէ պազըրար պիր զիյնէթ իճրա օլունմա- ինը, վէ պիր սէրմայէ թօլանըմաւընը թէք- իֆ էտիլօրար: Պու թէքիֆ իլք տէֆա Հոռի- լունտա Ռուսահայ գրագէտ էէօ թարաֆընտան իշտանա տիթըմըշ օլուպ, պու քէրէ Ռ. Ս. Նազուպիան էֆ. անը Կոնկալտա թէքրար վէ Դէլքիտ էյլէմիշ տիր:—Փաթրիգ թէրզեան՝ խիլիյէ նէզարէթինէ վէ Տիւլանը Հարպա պիրէր Էլէյրաֆ քէչիտէ էտիպ, արն ու միլլէթէ մու- իրը օլան մէճիսի միլլինին, թաթիլ ի միւզա- էրաթ էթմիշ իքէն, պու տէֆա Նրամ էֆ. նին էլալէթիլիյէ աշլաւաւընը վէ պու թէչէպիլուէ ռանանալ վէ Ագասաւաւս զաղէթաւընըն գու վ- էթ վէրտիլինի պէյան վէ շախսընն միւհիթմէլ ան մուխաթարաւարտան մուհաֆաղա վէ մէզ- իւր զաղէթաւար հազգընտա լազըմ կէլէնին լրա էտիլմէսինի թալէպ էյլէմիշ տիր: Թէրզեան . ճիւմա էրթէսի կիւնիւ, քէնտինէ հէմէֆ- տար օյանալըա պիր մէճիս ազա էտիպ, մէճ- ի միլլինին քէնտի թարաֆընտան ֆէսիւ է- վիլիշ օլաւազունա պինաւէն անըն իճթիմալա- նըն մէն էթարիլմէսինի հիւքիւմէթտէն թալէպ մէք իւզրէ պիր թազրիւ հազըրլամաղա չա- մըշ սըրդար: Պու իճթիմաւա էհալի թարաֆ- րանը աաա օլունան պազը լուհպանպար աա- Թ օլունմամըշ սըրդար: Թէրզեան Ս. Փաթ- իւանէ մալահաթիլիւզարը Աչճեան վրդ. ի էտիպ, էլէրինէ Ատատուրեան վրդ. ի թային

էյլէմիշ տիր: Պու ազըն սէպէպի իսէ, Աչճեան վրդ. ին, քէնտի վաւընա լազմէն Թէրզեան իւ- թանալօրա կիրտիլինտէ անը ժանտարմալար իլէ մուհաֆաղա էթմէյիպ, էհալինին նէֆրէթ վէ հազարէթինէ թէրք էյլէմէսի տիր: Սօն տէֆա օլարազ թէրզեան Ս. մէճիսի միլլիյէ իապէր կէճաւէրիպ, քէնտինին Փաթրիգ զալմար շար- թըյէ հէֆ թալէպլէրինի գալուլա հազըր օլտու- զունա պէյան էյլէմիշ տիր, լաքին ազալարտան պազըրարը պու թէքիֆի քիսմիլէն րէտտ էյլէ- միշէր տիր, պու մէսէլէյի միւզաքէրէ էտէճէք- լէր տիր: Բումճա Բրոսոս զաղէթաւընտա պէր վէճհի տիլի օգունմաւշ սըր: «Էրմէնի Գաթի- լիքլէրին Փաթրիգի Թէրզեան էվրօփա սէյա- հաթը էսնասընտա Ատանա միւհիթմէսինի թէվզի էտիլմէք իւզրէ 60 պին լիւա դատար պիր մէպ- լալ թօլիւմըշ իտի ճիւմայէ գատար պու մէպ- լաղտան պիր շէյ վէրիլմէտիլի սէպէպաւէն էրմէնի Փաթրիգի Արչաբունի Ս. հիւքիւմէթէ միւրա- ճաթիլէ մէպլազը մէզքիւրի թալէպ էտէճէք տիր. աքսի հալտէ էվրօփանըն էֆքեարը տանէսինէ միւրաճաթի էտէճէք տիր»: Մէճ- լիսի միլլի րէիսի Նրամ էֆ. Թէրզեանըն ազընը թալէպ էյլէմէք իւզրէ հիւքիւ- մէթէ պիր թազրիւ վէրմիշ տիր: Հէյէթ ի վիւքէլաաա Թէրզեանըն մէպէքինի հէֆիսինտէն զիյաւէ նալի պէյ թազսի հէյէմիշ տիր: Թէր- ճէյի գարարա մէրպուլի պուլունույոր, վազի- ֆէսինտէ գուտուր էթտիլի թէհազգուգ էտէրսէ ազընա գարար վէրիլէճէք տիր:—Սմէրիգանըն ճիգալի շէհրինտէ Փիւշմանիան պիրատըրէրէ թէհաթիւմաւէ կազըպ 4000 լիւա թալէպ էտէն խաֆի պիր հէյէթ ազալարընտան պիր Սմէրի- գալը (ապէն Ալմանիալը) վէ իքի էրմէնի թէվզիֆ էտիլմիշ տիրէր, մուհաքէմէլէրինէ պէտ էտիլ- միշ տիր:

Փ Ր Օ . Ճ Է Մ Ա Ա Յ Ը

Վեր. Գալմէ Ապահաթեան Պրուսատա 3 հաֆթա վազ էյլէմիշ օլարազ պու հաֆթա շէհ- լիսիլիյէ ալտէթ էյլէմիշ տիր: Մէվսիմին չիտ- տէթի սէպէպինտէն էթրաֆ քէօյլէրտէքի քի- լիսէլէրի զիյարէթ էյլէյէմէմիշ տիր:—Կէչէնճիաֆ- թանըն Աւեսաքերինտէ օգուտուգ քի. Ատլիյէ հազըրը՝ Ազգապիտարանա իքի պէյաննամէ կէճաւէրմիշ վէ անլէրտէն պիրիսինտէ՝ մէ- քեաթիպի միլլիյէ մուալլիմէրինին լիւթաւընըն հազըրլամալ թազտիւմ էտիլմէսի իչիւն վէրիմիշ օլան միւտտէթին խիթմա պուլմազաա օլտուգու

պիլպէյան, պատէհու իշխիքալարա մուսախպէթ
գալմամադ իւզրէ մէարիֆ նէղարէթի թարա-
ֆընտան րէսմէն թանըրմը օրան մէքթպէրին
մուալլիմէրինն տիսլոմալարնը թասաղգ էթ-
տիրմէք իշխան թաճիլ էթմէլէրի վէ Կէնի մէք-
թէպէրին փոթորամլարնը մուալլիմէրին էսամի-
սի իլէ պիրիքտէ մահալլի մէարիֆ մէմուլլու-
րնա թաղախմ էտիրմէսի, վէ արիէրինտէ իսէ
նիքեան լուխտաթը վէրէպէրին Նէր այ խիթա-
մընտա՝ ազտ էտիլէն նիքեանլարն էսամիսինի
խամ, խանէ վէ սոգապ նոմէրօլարը իլէ պիր-
լիքտէ թահրիլի ի նուֆուս իսարէսինէ թաղ-
տիմ էթմէլէրի թալէս էտիրմիշ տիր։ Լաքին
պու մուհիմմ վէ Նայաթի մէսէլէյի թէսալիյէ
էտէճէք օրան Վարչախան ժողով նէրէտէ տիր։
Վէ Փրօթէսթան ճմամաթլարն պու Եւզաէն
չէքէճէյի զիյանը քիմ թաղմին էտէճէք տիր։ —
Սապրգ Հաճըն միսիմնէրի օրան Մր. Մարթին
պու քէրրէ Սնիթապ տալիէսինտէքի քիլիսէլէրի
զիյարէթ էյլէմէք իշինի տէրիւնտէ էյլէմիշ տիր։
— Կիրիկիա իթթիհատը քիլիսէլէրի զալիֆ քիլի-
սէլէրէ մուսալէնէթ էթմէք իւզրէ վաս էթ-
միշ օլտուգլարը սէնէվի 100 լիրա իա-
նէյի պու սէնէ տալիի աշվալը մալի-
յէմին զայր ի միւսախտ օլմասընա րազմէն պիթ
թէմամ թէսալիէ էյլէմիշտէր տիր։ — Մ. Թ. Գո-
լէճին միւսալիմ թալէպէսինտէն Մուսթաֆա Ա-
շիրգատէ էֆ. վէֆաթ էյլէմիշ տիր։ Դէզալիք
մէքքիւր գօլէճ մէզուներարնտան Արմինակ էֆ.
Արօյան պու Կազընլարտա վէրէմտէն վէֆաթ
էյլէմիշ տիր։ — Գայսէրիյէ Փրօ. մէքթէպի մու-
ալլիմէրինտէն Արրահամ էֆ. Արրահաման
Օր. Վարդուհի՝ Տէր Մուլէսեան իլէ քէզալիք,
Միհրան էֆ. Շնորհօքեան Օր. Վիքթորիա Գա-
զանճեան իլէ թէէհիլ էյլէմիշտէր տիր։ — Թորոս
էֆ. Մինասեան Օրուլտաքի ինճիլի ճէմաաթա
պիր Բահնիւնա, քէզալիք Միսիա Մարտին
միւլթէվէֆիա զէվճէսի Մր. Մարտին զիք-
րինէ պիր Բահնիւնա Ֆընտըճադ ինճիլի
ճէմաաթընա վէ պիր Բահնիւնա Եննիճէ Գալ-
ինճիլի ճէմաաթընա իհտա էյլէմիշ տիր։ — Ազի-
զիյէտէ մուալլիմ Լեւոն էֆ. Տէր Ղազարեանըն
Խազնիթօ պէտէյինի իհտա էթտիլի էթթամլաննէ
Բահնիւնանըն 1275 սահիֆէսինտէ Կազընլար
Իւզրէ թալտաա տէյիլ, աշճադ Ուրֆտաա
տըր։ Գայսէրիյէ թարաֆընտա պազը խայրխա-
տաթլար Ուրֆտաա Միս Շաթըզըն թէսիա էյ-
լէտիլի տմարար մէքթէպինտէ տէօրթ սէնէտէն
պէրու պազը տմա գրգարըն թալիմինէ մուսալէ

չէլիք էլ թիւիչըն տիր : Պուշկարտան պիւրի իթմամ բ
միւստէթ էլ թիւիչ օրուպ Անյթապտաքի ամայար
մէքթէպինէ մուայիթիլյէ տապէթ Երուհմուշ արը :
— Պրուստաքի Կէնն իւրիթիյան չիրքէթինին
հէյէթ ի խաթրէի շէհր ի մէղքիւրաէ չօգլարըն
Րահնիլմատան իսթիֆատէ էթմէսինի արզու է-
աէրէք զաղէթամբզըն աճէնթիլյինի աէրիւհաէ
էլլէմիշ օրտուգլարըն իսն յէ պու հիմմէթլէ-
րինաէն սոյայը հէյէթ ի մէղքիւրէյէ թէշէքքիւ-
րաթրմբզը պէյան էաւրիլ :

S U T L T

Մեծնիս ի Մեկուսան: ՅՅիննի իմքիսմատա՝
թէ, քորար ՅՅիննի մատտէնին միւղաքէրէսինէ տե-
վամ էտիմիշ տիր: Մուսթաֆա Սապրի էֆ:
«Մուստաֆայէրէ թէլաշ խնաստ օլունուլօր, պիղ
թէլաշ էթմէյօրուլ վէ ֆէսիտէն հիշ էնտիշմիւլ
հոգ սըր, հալիշըլ ճէրէյան և մուսմէլէտէ պիւր
չօգ գանունսուղլուգ կէօրտիւլիւմիւլ իշին
պունտ գորշը սիւքիւթ էթմէմէք վապիֆէմիւլ
իճապթիւնտան սըր: Պիր տէ 93 հազիրէսինի
թէխսթիւր էթմէմէք գապիլ օլմայօր, չիւնքի
հատիսէ՝ աշնի հատիսէ, սէպէպ՝ աշնի սէպէպ.
էլ՝ աշնի էլ տիր: «Թէրիֆ օլունան մատտէ ի
մուստաթիլէտէն մէշրութիլէթ համընա չիւպնէ
էթմէյն» տէյօրսունուգ: Սախտ փաշատան չիւպնէ
էթմէյն՝ լիւմ մի: Հազգը փաշա գապիլնէսինտէն
գալան հազըրլարըն Մէճլիս ի Մէպուսանա գարշը
մէվնուս օլան գօրգուլարընտան չիւպնէ էթմէ-
յէլիմի: Մէճլիս գափանըրտա պիւստէ հէ՞
օլաճապ, տիւշլինմէյէլիւմ մի: Ի.քիննի չիւպէ-
տէքի թահգիրգաթ հէ՞ օլաճապ: Դիւմ գալա-
ճապ: Եֆէնսիլէր հիւքիւմէթ մէճլիս գափաթ-
մապէ մազնուն տանտալիսաընտան գաշմապ իւ-
թէյօր» տէմիշ տիր: Խարիճիյէ հազըրը միւղաքէ-
րէնին ուղամտընա մէմէքէթին աշվալ և տա
իվիլէ վէ խարիճիյէսինին թէհամիւլիլ օլմատը-
ղնա տաիր հիւքիւմէթ թարաֆընտան վէրիլէն
պէյաննամէյի օգուսուշ սըր: Միւղաքէրէնին
քիսաֆի օլուպ օլմատըղըր բէյէ գօնուլուպ քիսաֆի
օլուլու գարաթիլիլ օլմուշ սըր: Պունտան սօնրա
ՅՅիննի մատտէնին Մէճլիս ի Մէպուսան էնճիւ-
մէնի թարաֆընտան թէհսիպ էաթիմիշ օլան տու-
րէթ ի մուստաթիլէտի բէյէ գօնուլուպ 125 քիշի
գապուլ վէ 105 քիշի բէտա բէյի վէրմիշէր վէ
4 քիշի տաթի բէյ վէրմէքտէն իսթինքիսաֆ էթ-
միշէր տիր: Պինտէն ալէյի Յտէ 2 բէյ հասըլ օլ-
մատըղընտան հիւքիւմէթին թէքլիֆի բէտա ու-
լունուշ սըր: ՅՅննի իմքիսմատա՝ Իթաթիյա

գարչը 100 կէօմբիւք վազընա տարի սէտա-
րէթին թէզքէրէսի օգտունուպ գապուպ էտօրմիշ
տիր: Բէիա՝ ախլը արաքէր գտնունունուն պտգի
մատտէրէրինի միւզաքէրէյէ գոյմապ խաթէմիշ
տիր: Փաւլօֆ էֆ. Իշխիւ պէտէյէսինէ տալի
Մէճիւսի Մէպուսան գոմիսիօնունուն ըրիօրթիւ-
նուն օգտունմարնը թալէպ էթմիշ տիր: Արնա-
վուս մէպուսարը Տախիլիյէ վէ Հարպլիյէ նա-
զըրպարնը խաթիպա՝ էթմէք իշխն քէնտօլէր թա-
րափընաան վէրիւրիշ օլան թապրիլին միւզա-
քէրէսինի վէ սալի պապը մէպուսար պաշգա
պիր թագրմ խաւսուսարըն միւզաքէրէսինի թա-
լէպ էթմիշյէր խէտէ ըէիա իշ պերինէ սէմի
իթիպար էթմէյիպ ախլը արաքէր գտնունունու
միւզաքէրէյէ վազ էթմիշ տիր: Իքննի ճէլսէտէ
Պուշօ էֆ. ախլը արաքէր գտնունունուն Տէրնի
մատտէսինէ տալի սէօզ թալէպ էթմիշ խէտէ,
ըէիա սէօզ վէրմէքտէն խաթիւս էթմիշ վէ Պուշօ
էֆ. ալէյինտէ նիզափնամէ ի տախիլիյէ մաթլու-
պունուս մէվզի ի իճրայա գոյաճաղընը սէօյէմիշ
տիր: Պալը մէպուսար՝ Պուշօ էֆէնտիյէ սէօզ
վէրիւմէտիլ իշխն ըէիա վարչը փրօթէսթօ է-
կալիպ տախիլի գտնունունամէյի ալ ըէիա իշխ-
թաթիպէր էթմէք լազըմ խոյիլին պէյան էթմիշ
տիրէր: Պուշօ էֆ. ըէիա՝ «Պուս սէնին խաթիպ-
տաւընաան արթըզ պըգարգ, օսանարգ: Նէ Ալ-
լանտան գորգարըն, նէ ինսանաան ութանըր-
տըն, ալմիշ տիր: վէ ըէիան «Սիւքիւթ էթմէպ
խաթն չիմոի սէնին պըչարըյա չըգարըրըմ» ալմէսի
իւզէրինէ, Պուշօ էֆ. «Մէչրութիյէթի թէրլիլ
էթաին, պու մէչրութիյէթ տէյի տիր, մէչրու-
թիյէթին նէ օլտուզունու 3 այ սօնրա պէն սանա
էօսթէրիլիմ: Պէնի պուրայա պապան ալէյի,
միլլէթ կէօնտէրաի, պազալըմ, սէն մի պէնի չը-
գարըրըն, Խօզապէն մի սէնի չըգարըրըմ» ալ-
միշ տիր: — Փապար էրթէսի կիւնիւ զաթը հազ-
րէթի Փատիշա՝ աթիաէքի խաթթը Հիմայունու
Մէճիւսի Այանա կէօնտէրմիշ տիր: — «Այանը քի-
րամ, հէյէթի ճէտիտէ ի մէպուսան 3 այ գար-
փընտա պիլ ինթիխապ իճթիւս էթմէք իւզրէ
հասալ էլ իզթիլգա հէյէթի հազըրէյի ֆէսի թա-
միմիտէ պուլունաուզունտան Գանունը էսա-
սինին Դննի մատտէսի մուճիպինէ Մէճիւսի
Այանըն ըէյի մուվափըզ վէրմէսինի ինթիպար
էտէրիւս» Իշպու խաթթը Հիմայուն Մէճիւսի
Այանա պրաթ էտիլաթալէն սօնրա, Այան
պիր խաթի ճէլսէ ազա իլէ միւզաքէրէ էտիպ
մէսէլէյի 9 զաթաան իպարէթ պիր էնճիւմէնէ
հէվալէ էթմիշյէր տիր: — Շէյի իւլ Իպամ Ապ-

տիւրրաման Նէսիպ էֆ. Եալի կիւնիւ Մըրըր-
տան չէնրիմիլէ միւվաթէլէթ էթմիշ տիր: Մէճ-
իւսի Մէպուսանըն ֆէսիլինէ տալի Այանա
թէչքիլ էտիլէն էնճիւմէնի մաթուսա պիլ միւ-
զաքէրէ ֆէսիսէ գարապ վէրմիշ տիր:

Իրալիս Վուհարէպիսի. — Միւսէլանա մէսէ-
լէսի իշխն Թիւրքիա տնվալը տախիլիյէսինին
մուսայէն պիրնալքէսպ էթմէսինէ պէյլէնիլմէքտէ
տիր: Շիմաի էկէր Թիւրքիա 8,000,000 լիրա
թազմիւսթ թալէպ էթմէ պիլէ Իթալիա միւզա-
քէրէյէ հազըր արը զոնն օլտուզօր, վէ պէլքի
4,000,000 լիրայա լազը օլտուզ արը, լաքին
էկէր մուհարէպէ պահարա գտաար ուզարա
Իթալիա պու գտաար թազմիւսթա լազը օլտու-
յաճադ, չիւնքի չիմոի կիւնտէ ազալի 40,000
Ինիլիլիլ լիրապը մէյարիֆի օլտօր: — Թունուզ
հուսուտընտան Թիւրք օլտուզընա մուվէնէթ
էտէճէք արաքէր վէ մուհիմաթըն Թարապուսա
կէչմէսինի մէն էթմէք իշխն Իթալիա էվլէլ հաթ-
թա Զուվարալը թօփա թաթմըշ արը: Զուվարա
զապթ էտիլտիքտէ Թիւրքիլին մէրքէյի օլտն Կա-
նարանըն քէրպան Խօլընը քէսմիշ օլտուզ արը:
— Իթալիալըրըն Օսմանը պապարը թաչըյան
7 վէ թէքրար 2 սէֆինէ զապթ էյլէտիքէրի
սէօյլէնիյօր: — Իթալիա-Թիւրքիա մուհարէպէ-
սինտէ գուլլանըյան թէյյարէլէրին հիսապընտան
անպալըրընա կէօրէ հէր պիր թէյյարէ 1000
լիրա իլէ մէյոտանա կէլիյօր վէ անճազ պիր գաչ
այ իլէ գուլլանըյապիլիյօր: Իթալիա քէնտի թէյ-
յարէլէրինի չօգճա մրաւաւաան սաթուն ալմիշ
օլտալ չիմոի 9 թէյյարէսի վէ 4 պաշ մէմուր-
յարը վար արը: Իթալիանըն Թարապուսա 12
թէլիլ թէլէզրաֆ մէրքէլէրի վար արը: — Սէ-
նուսիլէրին պէօյիք չէյիսի Ահմէա-էշ-Շէրիֆ
Օսմանը տիւշմէլէրինէ գոթը պիլ իթթիֆազ
միւհաճաւտէ էթմէք իւզրէ պիւթիւն իսլամ ա-
լէմինէ պիր պէյաննամէ հէչր էտիպ Իթալիա
ալէյինտէ ճիհաա իլան էթմիշ տիր: Արապ
չէյիլէրինի վէ գապլիլ ըէիպէրինի պու ճիհաա
իթթիպէր էթմէք իւզրէ տալէթ էթմիշ տիր: —
Սնթաքիաա արաւըրա գօյէրա միւսապիլինի
կէօրիւմէքտէ տիր:

Միւսիլի միսուլ վէ սահիպ ի իմրիյազ
Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Օ. ԱՐՁՈՒՄԱՆ ՄԱԹՊԱՍԱՐ
Տէրիսատէթ, Զագուգըլար, Յակոբեան խան